

КИЇВСЬКИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ БОРИСА ГРІНЧЕНКА

КАФЕДРА УПРАВЛІННЯ

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Правові аспекти управління навчальним закладом

спеціальність 8.18010020 «Управління навчальним закладом»

Інститут суспільства

2015-2016 навчальний рік

Робоча програма **Правові аспекти управління навчальним закладом** для студентів галузі знань 1801 «Специфічні категорії» спеціальності 8.18010020 «Управління навчальним закладом».

Розробники:

Давидова Наталія Олександрівна, кандидат юридичних наук, доцент, доцент кафедри управління (Модулі I, II);

Михацька Алла Валер'янівна, кандидат педагогічних наук, доцент кафедри управління (Модулі III, IV).

Робоча програма схвалена на засіданні кафедри управління Інституту суспільства

Протокол від «16» січня 2015 року № 1

Завідувач кафедри управління

 (Т.В. Поспелова)

Зміст

Пояснювальна записка.....	4
Структура програми навчальної дисципліни.....	6
I. Опис предмета навчальної дисципліни.....	6
II. Тематичний план навчальної дисципліни.....	7
III. Програма	
Змістовний модуль I. Основи освітнього права.....	8
Змістовний модуль II. Основи трудового права та сімейного права.....	9
Змістовний модуль III. Правова охорона творчої, інтелектуальної діяльності	9
Змістовний модуль IV. Нормативно-правове забезпечення у галузі освіти	10
Плани семінарських і практичних занять.....	11
IV. Завдання для самостійної роботи.....	37
Карта самостійної роботи	40
V. Система поточного та підсумкового контролю.....	41
VI. Методи навчання.....	43
VII. Методичне забезпечення курсу.....	43
VIII. Тестові завдання (ПМК).....	43
IX. Рекомендована література.....	74

Пояснювальна записка

Робоча навчальна програма з дисципліни «Правові аспекти управління навчальним закладом» є нормативним документом Київського університету імені Бориса Грінченка, який розроблено кафедрою управління навчальним закладом на основі освітньо-професійної програми підготовки спеціалістів відповідно до навчального плану для спеціальності 8.18010020 «Управління навчальним закладом» другого (магістерського) рівня вищої освіти.

Програму розроблено з урахуванням рекомендацій МОН України (Лист №1/9-736 від 06.12.2007 р.) «Про перелік напрямків (спеціальностей) та їх поєднання з додатковими спеціальностями і спеціалізаціями для підготовки педагогічних працівників за освітньо-кваліфікаційними рівнями бакалавра, спеціаліста, магістра».

Робочу навчальну програму укладено відповідно до вимог кредитно-модульної системи організації навчального процесу. Програма визначає обсяги знань, які повинен опанувати студент відповідно до вимог освітньо-професійної програми, алгоритму вивчення навчального матеріалу дисципліни «Правові аспекти управління навчальним закладом», необхідне методичне забезпечення, складові та технологію оцінювання його навчальних досягнень.

Ефективна діяльність навчального закладу (далі — НЗ) не можлива без дотримання всіма учасниками навчально-виховного процесу освітнього законодавства України, що перебуває у процесі постійних змін. Керівнику НЗ як представнику установи необхідно знати нормативно-правову базу діяльності навчального закладу та приймати управлінські рішення в межах правового поля. Управління взаємодією «школа—сім'я» та трудовим колективом не можливе без глибоких знань законів і підзаконних актів, інших джерел права. Керівник навчального закладу повинен реалізовувати управлінську діяльність, розуміючи принципи права, знаючи суб'єктивні права учасників навчально-виховного процесу, способи правового регулювання їх відносин, форми захисту суб'єктивних прав. Тому необхідно ознайомлювати керівників освітніх організацій з базовими нормативними документами у сфері освіти, зокрема з Конституцією України, Національною доктриною розвитку освіти України, Законами України (ЗУ) «Про освіту», «Про загальну середню освіту», «Про позашкільну освіту», «Про професійно-технічну освіту», «Про вищу освіту» та ін.

Освітнє право є комплексною галуззю законодавства, яка містить норми конституційного, адміністративного, цивільного, сімейного, трудового, фінансового й інших галузей права, що діють у галузі освіти. Модулі, включені до змісту дисципліни «Правові аспекти управління навчальним закладом», дають можливість сформулювати учасникам програми комплексне уявлення про правове регулювання освітньої сфери.

Програма дисципліни містить чотири модулі.

У Модулі I «Основи освітнього права» схарактеризовано специфіку формування професійних компетенцій сучасного керівника навчального закладу для забезпечення правових засад діяльності НЗ, висвітлено місце освітнього права у системі права України; роль приватного та публічного права у сфері освіти; особливості відповідальності у сфері освіти.

Модуль II «Основи трудового та сімейного права для керівника НЗ» присвячений формуванню професійних компетенцій сучасного керівника навчального закладу для забезпечення управління персоналом відповідно до чинного законодавства й розкриває суть таких понять, як «трудовий договір», «робочий час», «час відпочинку», «трудова дисципліна» та «індивідуальні трудові спори».

Модуль III «Правова охорона творчої, інтелектуальної діяльності працівників освіти» формує на предметно-практичному рівні комплекс професійних компетенцій

керівника навчального закладу щодо охорони, набуття прав, розпорядження та захисту прав інтелектуальної власності, поваги до творчої роботи педагога та її заохочення.

Модуль IV «Нормативно-правове забезпечення навчального закладу галузі освіти» зорієнтований на засвоєння структури освітнього законодавства, основних нормативно-правових актів у галузі освіти і базових норм, які повинен знати керівник навчального закладу.

Мета курсу – формування професійних компетенцій сучасного керівника навчального закладу для забезпечення правових засад діяльності НЗ.

Для досягнення визначеної мети в процесі викладання курсу «Правові аспекти управління навчальним закладом» необхідно вирішити такі завдання:

- Систематизувати знання щодо:
 - загальних положень теорії права;
 - ролі приватного та публічного права у сфері освіти;
 - особливостей юридичної відповідальності у сфері освіти;
 - правових основ охорони, розпорядження та захисту результатів творчої, інтелектуальної діяльності;
 - нормативно-правової бази у галузі освіти.
 - Сформувати вміння:
 - використовувати основні поняття теорії права у процесі діяльності НЗ;
 - орієнтуватись у системі приватного та публічного права;
 - застосовувати підстави та передбачати правові наслідки юридичної відповідальності учасників освітніх правовідносин;
 - формалізувати результати інтелектуальної творчої діяльності як певні об'єкти права інтелектуальної власності, давати правову оцінку цивільно-правовим відносинам щодо набуття, здійснення (використання) та захисту прав інтелектуальної власності.
 - Розвинути установки до:
 - аналітичності;
 - поваги до закону.
- Очікувані навчальні результати дисципліни:
- Знання:
 - загальних положень теорії права;
 - ролі приватного та публічного права у сфері освіти;
 - особливостей юридичної відповідальності у сфері освіти;
 - правових основ охорони, розпорядження та захисту результатів творчої, інтелектуальної діяльності;
 - Вміння:
 - використовувати основні поняття теорії права у процесі діяльності НЗ;
 - орієнтуватись у системі приватного та публічного права;
 - застосовувати підстави та передбачати правові наслідки юридичної відповідальності учасників освітніх правовідносин;
 - орієнтуватися та вміти використовувати у діяльності нормативно-правові документи у галузі освіти;
 - формалізувати результати інтелектуальної творчої діяльності як певні об'єкти права інтелектуальної власності, давати правову оцінку цивільно-правовим відносинам щодо набуття, здійснення (використання) та захисту прав інтелектуальної власності.
 - Установки до:
 - аналітичності;
 - поваги до закону.

Кількість годин, відведених навчальним закладом на вивчення дисципліни становить 120 год., із них 8 год. лекцій, 4 год. – семінарські заняття, 4 год. – практичні заняття, 8 год. – модульний контроль, 96 год. – самостійна робота.

Вивчення студентами навчальної дисципліни «Правові аспекти управління навчальним закладом» завершується підсумковим модульним контролем (ПМК).

Структура програми навчальної дисципліни

I. Опис предмета навчальної дисципліни

Предметом вивчення навчальної дисципліни є: організаційно-правові засади діяльності суб'єктів управління навчальними закладами (зокрема, їх функції, повноваження, обсяг і характер відповідальності); різноманітні галузеві правовідносини (сімейні, трудові, цивільно-правові, та ін.), учасниками яких виступають навчальні заклади та учасники освітнього процесу незалежно від сфери їх підпорядкування та форми власності; окремі правові інститути (зобов'язальне право, порядок і умови притягнення до юридичної відповідальності тощо).

Курс – 1	Напрямок, спеціальність, освітньо-кваліфікаційний рівень	Характеристика навчальної дисципліни
<p>Кількість кредитів, відповідних ECTS: 4 кредити</p> <p>Змістові модулі – 4 модулі</p> <p>Загальний обсяг дисципліни (години): 120 години</p> <p>Тижневих годин: 4 години</p>	<p>Шифр та назва напрямку підготовки: 8.18010020 «Управління навчальним закладом»</p>	<p>Нормативна Рік підготовки: 1 Семестр 1 Аудиторні заняття: 16 годин з них</p> <ul style="list-style-type: none"> • лекції (теоретична підготовка) 8 годин • семінарські заняття – 4 годин • практичні заняття – 4 годин • модульний контроль – 8 години • самостійна робота – 96 години <p>Вид контролю: Залік</p>

II. Тематичний план навчальної дисципліни

№	Назва теоретичних розділів	Кількість годин							
		Разом	Аудит.	Лек.	Практ.	Сем.	Інд. роб.	Сам. роб.	Підсумк. контроль
Змістовний модуль I.									
Основи освітнього права									
1	Місце освітнього права у системі права України			0,5		0,5		8	0,5
2	Роль приватного та публічного права у сфері освіти			0,5	1			8	0,5
3	Особливості юридичної відповідальності у сфері освіти			1		0,5		8	1
	Разом	30	4	2	1	1		24	2
Змістовий модуль II.									
Основи трудового та сімейного права									
4	Трудовий договір			0,5	0,5			8	0,5
5	Робочий час та час відпочинку			0,5		1		8	0,5
6	Особисті немайнові права та обов'язки батьків і дітей			1	0,5			8	1
	Разом	30	4	2	1	1		24	2
Змістовий модуль III.									
Правова охорона творчої, інтелектуальної діяльності учасників освітнього процесу									
10	Система правової охорони інтелектуальної власності			1		0,5		8	0,5
11	Набуття та здійснення прав на результати творчої інтелектуальної діяльності			0,5	1			8	0,5
12	Захист прав інтелектуальної власності			0,5		0,5		8	1
	Разом	30	4	2	1	1		24	2

Змістовий модуль IV. Нормативно-правове забезпечення у галузі освіти									
7	Структура освітнього законодавства. Рамковий закон - ЗУ «Про освіту», основні положення в умовах реформування			0,5		0,5		8	0,5
8	Нормативно-правове забезпечення вищої та професійно-технічної освіти			1		0,5		8	0,5
9	Нормативно-правове забезпечення дошкільної, середньої, позашкільної освіти			0,5	1			8	1
	Разом	30	4	2	1	1		24	2
	Разом за навчальним планом	120	16	8	4	4		96	8

III. Програма

Змістовний модуль I Основи освітнього права

Лекція 1.

Тема лекції: Місце освітнього права у системі права України (0,5 год.).

Вступ. Визначення понять система права, галузь права, інститут права, норма права.

Предмет, метод та принципи галузі права. Форми (джерела) права. Тлумачення норм права. Колізії та прогалини у праві. Способи подолання колізії.

Основні поняття теми: галузь права, освітнє право, інститут права.

Семінар 1. Аналіз практичних ситуацій з освітнього права (0,5 год.).

Лекція 2.

Тема лекції: Роль приватного та публічного права у сфері освіти (0,5 год.).

Роль приватного права у сфері освіти. Класифікація юридичних осіб. Роль публічного права у сфері освіти. Ліцензування, акредитація, інспектування, атестація, контроль та перевірка діяльності навчального закладу. Державні органи управління освітою. Державно-громадське управління освітою.

Основні поняття теми: приватне право, публічне право, ліцензування, акредитація, інспектування, атестація.

Практичне заняття 2. Роль приватного та публічного права у сфері освіти (0,5 год.).

Лекція 3.

Тема лекції: Особливості юридичної відповідальності у сфері освіти (1 год.)

Поняття та види правопорушення. Поняття та види юридичної відповідальності у сфері освіти. Цивільно-правова, адміністративно-правова, кримінально-правова, дисциплінарна відповідальність учасників освітнього процесу.

Основні поняття теми: правопорушення, санкція, Кримінальний кодекс України, Кодекс України про адміністративні правопорушення.

Семінарське заняття 3. Аналіз практичних ситуацій з юридичної відповідальності у сфері освіти (1 год.)

Змістовний модуль II. Основи трудового та сімейного права

Лекція 4.

Тема лекції: Поняття трудового договору (0,5 год.).

Порівняння трудового договору та договору підряду. Трудовий контракт як специфічна форма трудового договору. Порядок ведення трудових книжок. Переведення на іншу роботу. Відсторонення від роботи. Загальні підстави звільнення працівника. Звільнення працівника на ініціативу роботодавця. Звільнення працівника за ініціативою працівника.

Основні поняття теми: трудовий договір, договір підряду, колективний договір, трудовий контракт, звільнення працівника, трудова книжка, переведення на іншу роботу.

Практичне заняття 4. Трудовий договір (0,5 год.).

Лекція 5.

Тема лекції: Робочий час та час відпочинку (0,5 год.).

Поняття та види робочого часу. Надурочні роботи, ненормований робочий час. Гнучкий режим робочого часу. Поняття та види часу відпочинку. Вихідні та святкові дні. Види відпусток. Відпустка без збереження заробітної плати. Соціальна відпустка. Творча відпустка.

Основні поняття теми: робочий час, час відпочинку.

Семінар 5. Робочий час та час відпочинку (1 год.)

Лекція 6.

Тема лекції: Особисті немайнові права і обов'язки батьків та дітей (1 год.)

Поняття та ознаки особистих немайнових прав і обов'язків батьків та дітей. Класифікація особистих немайнових прав і обов'язків батьків та дітей. Право батьків та визначення місця проживання та перебування дитини. Право батьків на виховання і спілкування з дитиною. Право батьків на представництво і захист інтересів дітей. Особисті немайнові права і обов'язки діда, баб і онуків, братів, сестер, мачухи, вітчима і падчерки, пасинка.

Основні поняття теми: особисте немайнове право; право на виховання; право на визначення місця проживання.

Практичне заняття 6. Аналіз практичних ситуацій з питань особистих немайнових прав і обов'язки батьків та дітей (0,5 год.).

Змістовний модуль III.

Правова охорона творчої, інтелектуальної діяльності учасників освітнього процесу

Лекція 7.

Тема лекції: Система правової охорони інтелектуальної власності (1 год.)

Основні поняття творчої інтелектуальної діяльності. Ознаки права інтелектуальної власності. Презумпція авторського права. Подвійна природа права. Відмінність між

правом власності і правом інтелектуальної власності. Система охорони права інтелектуальної власності. Правові інститути охорони інтелектуальної власності. Нормативно-правове забезпечення інтелектуальної власності. Об'єкти права інтелектуальної власності. Суб'єкти права, їх права і обов'язки.

Основні поняття теми: право на результати творчої діяльності, майнове і немайнове право інтелектуальної власності, об'єкти права інтелектуальної власності

Семінар 7. Об'єкти і суб'єктів права інтелектуальної власності. Особливості охорони прав на результати творчої діяльності неповнолітніх осіб. Вільне використання творів (0,5 год.)

Лекція 8.

Тема лекції:

Набуття та здійснення прав на результати творчої інтелектуальної діяльності (0,5 год.).

Виникнення авторського права. Державна реєстрація авторського права в Україні. Порядок реєстрації авторського права і договорів, які стосуються права автора на твір. Право інтелектуальної власності на службові твори та твори на замовлення.

Процедура набуття прав на об'єкти патентного права. Строк чинності прав інтелектуальної власності. Пошукова дослідницька діяльність та її продуктивність. Патентний пошук. Оцінка об'єкта права інтелектуальної власності. Механізми комерціалізації об'єктів права інтелектуальної власності. Колективне управління майновими авторськими і суміжними правами. Види платежів за використання об'єктів права інтелектуальної власності.

Основні поняття теми: набуття прав на результати творчої діяльності, авторський договір, розпорядження правами інтелектуальної власності

Практичне заняття 8. Особливості набуття прав та розпорядження правами на результати творчої інтелектуальної діяльності. (1 год.).

Лекція 9

Тема лекції: Захист прав інтелектуальної власності (0,5 год.)

Види правопорушень в сфері інтелектуальної власності. Форми захисту прав. Медіація, як спосіб врегулювання суперечки. Захист прав інтелектуальної власності в судовому порядку. Судова експертиза у сфері інтелектуальної власності. Цивільно-правова, адміністративно-правова, кримінально-правова відповідальність за порушення прав у сфері інтелектуальної власності. Судові рішення

Основні поняття теми: захист права на результати творчої діяльності, види порушень, відповідальність за правопорушення

Семінар 9. Захист прав на результати творчої інтелектуальної діяльності (0,5 год.)

Змістовний модуль IV.

Нормативно-правове забезпечення у галузі освіти

Лекція 10.

Тема лекції: Структура і загальна характеристика законодавства України в галузі освіти. Рамковий закон – Закон України «Про освіту», основні положення в умовах реформування (0,5 год.)

Вступ: повтор з Модуля 1 визначень та тлумачень понять система права, галузь права, підгалузь права, норма права, ієрархія норм права.

Спеціальне законодавство у сфері освіти. Закон України «Про освіту» в системі освітнього законодавства. Ієрархія підзаконних актів. Основні положення та принципи зміни у законодавстві про освіту. Автономія навчального закладу.

Основні поняття теми: спеціальне законодавство в галузі освіти, управління освітою, освітні рівні та ступені, автономія навчального закладу.

Семінар 10. Автономія навчального закладу – вимога часу. Нормативно-правове регулювання в умовах реформування (0,5 год).

Лекція 11.

Тема лекції: Нормативно-правове забезпечення вищої та професійно-технічної освіти (1 год.).

Закон України «Про вищу освіту»: сфера дії, структура, основні положення. Підзаконні акти. Зв'язок із загальним законодавством. Нормативно-правові підстави академічної мобільності. Нормативно-правові засади вступу до вищих навчальних закладів. Права та обов'язки керівника вищого навчального закладу. Нормативно-правові засади академічної мобільності. Нормативно-правове забезпечення вступу до вищих навчальних закладів.

Професійно-технічна освіта. Нормативно-правове забезпечення в умовах реформування. Основні положення законодавчої бази.

Основні поняття теми: вища освіта, професійна освіта, академічна мобільність, умови прийому до вищих навчальних закладів

Практичне заняття 11.

Нормативно-правове забезпечення академічної мобільності (0,5 год.)

Лекція 12.

Тема лекції: Нормативно-правове забезпечення дошкільної, середньої, позашкільної освіти (0,5 год.)

Законодавство України про загальну середню освіту. Основні завдання загальної середньої освіти, сфера дії закону.

Законодавство України про дошкільну освіту. Основні завдання дошкільної освіти, сфера дії закону.

Нормативно-правове забезпечення позашкільної освіти. Сучасний стан в умовах реформування.

Завдання, функції органів управління навчальними закладами. Повноваження управління освітою органів управління навчальними закладами на різних адміністративно-територіальних рівнях.

Права та обов'язки педагогічних і науково-педагогічних працівників.

Основні поняття теми: загальна середня освіта, дошкільна освіта, позашкільна освіта, права, обов'язки, педагогічні працівники, науково-педагогічних працівники.

Практичне заняття 12. Завдання, функції органів управління навчальними закладами. Порівняння повноважень управління освітою органів управління навчальними закладами на різних адміністративно-територіальних рівнях. Права та обов'язки педагогічних і науково-педагогічних працівників. Аналіз практичних ситуацій (1 год).

Плани семінарських і практичних занять

Змістовний модуль I

Основи освітнього права

Семінарське заняття 1.

Тема: Основи освітнього права (0,5 год.)

План заняття:

I. Завдання 1. Які галузі права мають правові норми, що регулюють суспільні відносини у сфері освіти? Наведіть по декілька конкретних прикладів з кожної названої галузі права.

Завдання 2. Проаналізуйте дві норми права, наведені нижче.

1. Ч. 4 ст. 23 ЗУ «Про вищу освіту»: «У ВНЗ державної і комунальної форм власності кількість студентів, прийнятих на перший курс на навчання за державним замовленням, повинна становити не менше ніж 51 відсоток від загальної кількості студентів, прийнятих на навчання на перший курс».

2. Лист МОН України від 18 грудня 2008 р. № 1/9-814, яким міністерство дозволяє ВНЗ «державної і комунальної форм власності у 2009 році здійснювати прийом на навчання за кошти фізичних (юридичних) осіб на ліцензовані напрями підготовки (спеціальності) при відсутності державного замовлення».

Запитання.

1. Чи існує колізія між наведеними нормами?
2. Який вид конкуренції норм права має місце в цій ситуації?
3. Яка норма права має пріоритет?

Завдання 3. Ознайомтесь із запропонованою ситуаційною вправою. Дайте відповіді на запитання та обґрунтуйте свою позицію.

Ситуація 1.

Олег Пінчук у 2010 р. здобув у Університеті кваліфікацію бакалавра (диплом № 1 без відзнаки) та за конкурсом вступив до магістратури цього ВНЗ на умовах державного замовлення. 2011 р. студент успішно закінчив магістратуру Університету та здобув кваліфікацію магістра (диплом № 2).

Протягом навчання у магістратурі Олег отримав 100 % підсумкових оцінок «відмінно» з навчальних дисциплін та індивідуальних завдань, передбачених навчальним планом, склав комплексний кваліфікаційний державний іспит на «відмінно», захистив магістерську роботу на «відмінно».

Проаналізуйте дві норми права, наведені нижче.

1. Постанова КМ України «Про затвердження Положення про освітньо-кваліфікаційні рівні (ступеневу освіту)» від 20 січня 1998 р. № 65: Особи, які мають не менше 75 % відмінних оцінок з усіх навчальних дисциплін та практичної підготовки з оцінками «добре» з інших дисциплін та з оцінками «відмінно» за результатами державної атестації, отримують документи встановленого зразка про здобуття освіти та кваліфікації з відзнакою.
2. Лист МОН України від 30 серпня 2006 р. № 1/9-550, згідно з яким диплом спеціаліста, магістра з відзнакою видається з урахуванням результатів навчання за програмою бакалавра.

Запитання.

1. Який вид конкуренції норм права має місце в цій ситуації?
2. Яка норма права має пріоритет?
3. Чи має Олег Пінчук право на отримання диплома магістра з відзнакою?

II. Перевірка виконання самостійної роботи.

III. Навчальна дискусія.

Практичне заняття 2.

Тема: Роль приватного та публічного права у сфері освіти (1 год.).

План заняття:

I. Опис завдання 1:

Заповніть таблицю

Порівняння приватного та публічного права

<i>Критерій порівняння</i>	<i>Приватне право</i>	<i>Публічне право</i>
За предметом регулювання (які суспільні відносини регулюються?)		
За методом регулювання (яким чином суспільні відносини регулюються?)		

Чий інтерес захищається?		
Приклади галузей права		

Заповніть таблицю
Ознаки юридичної особи як характеристика НЗ

<i>Ознаки юридичної особи</i>	<i>Чи властива ознака ЗНЗ?</i>	<i>Чи властива ознака ВНЗ?</i>
Наявність статуту		
Наявність печатки		
Наявність рахунків в банківських установах (держказначействі)		
Наявність цивільно-правових документів на приміщення, земельну ділянку, де розміщено НЗ		
Наявність самостійного балансу, бухгалтерського обліку		
Цивільно-правові договори, укладені НЗ з іншими фізичними та юридичними особами		
Можливість НЗ виступати позивачем та відповідачем в суді		
Можливість НЗ виступати роботодавцем		

II. Перевірка виконання самостійної роботи.

III. Навчальна дискусія.

Семінарське заняття 3.

Тема: Особливості юридичної відповідальності у сфері освіти (0,5 год.)

План заняття:

I. Теоретична частина.

1. Запитання для обговорення

1. Які учасники навчально-виховного процесу можуть бути суб'єктами юридичної відповідальності у сфері освіти? Наведіть приклад по кожному названому Вами суб'єкту.

2. В яких випадках суб'єкт скоєння правопорушення не співпадає з суб'єктом юридичної відповідальності? Яку мету переслідував законодавець в цій ситуації?

3. В чому відмінність злочину і проступку?

4. З власного досвіду складіть перелік правопорушень, що можуть вчинятись (а) учнями, (б) педагогічними працівниками, (в) керівниками НЗ.

5. Які заходи Ви можете запропонувати для удосконалення освітнього законодавстві з метою підвищення відповідальності учасників навчально-виховного процесу?

II. Перевірка виконання самостійної роботи.

III. Навчальна дискусія.

Рекомендована література:

I – Нормативно-правові акти:

1. Конституція України від 28 червня 1996 року // Відомості Верховної Ради України. - 1996. - № 30. - Ст. 141.

2. Закон України від 1 грудня 1998 року "Про наукову і науково-технічну діяльність" // Відомості Верховної Ради України, 1999, № 2-3 (21.01.99), ст. 20

3. Закон України від 23 травня 1991 року "Про освіту" // Відомості Верховної Ради УРСР. – 1991. -№ 34. - Ст. 451.

4. Закон України від 10 лютого 1998 року "Про професійно-технічну освіту" // Відомості Верховної Ради України. – 1998. -№ 32. - Ст. 215.

5. Закон України від 13 травня 1999 року "Про загальну середню освіту" // Відомості Верховної Ради України. – 1999. - № 28. - Ст. 230.
6. Закон України від 22 червня 2000 року "Про позашкільну освіту" // Відомості Верховної Ради України. – 2000. - № 46. - Ст. 393.
7. Закон України від 11 липня 2001 року "Про дошкільну освіту" // Відомості Верховної Ради України. – 2001. - № 49. - Ст. 259.
8. Закон України від 1 липня 2014 року "Про вищу освіту" // Офіційний вісник України. – 2014. - № 63. - Ст. 1728.
9. Закон України від 13 грудня 1991 року "Про наукову і науково-технічну діяльність" // Відомості Верховної Ради України. – 1992. - № 12. - Ст. 165.
10. Указ Президента України від 25 квітня 2013 року № 240 "Питання Міністерства освіти і науки України" // Офіційний вісник України. – 2013. - № 34. - Ст. 1206.
11. Указ Президента України від 25 червня 2013 р. "Про Національну стратегію розвитку освіти в Україні на період до 2021 року" // Офіційний вісник України. – 2013. - № 50. - Ст. 1783.
12. Указ Президента України від 17 квітня 2002 року № 347 "Про Національну доктрину розвитку освіти" // Офіційний вісник України. – 2002. - № 16. - Ст. 860.
13. Постанова Кабінету Міністрів України від 3 листопада 1993 року № 896 "Про Державну національну програму "Освіта" ("Україна ХХІ століття").
14. Постанова Кабінету Міністрів України від 27 серпня 2010 року № 796 "Про затвердження переліку платних послуг, які можуть надаватися навчальними закладами, іншими установами та закладами системи освіти, що належать до державної і комунальної форми власності" // Офіційний вісник України. – 2010. - № 67. - Ст. 2410.
15. Постанова Кабінету Міністрів України від 6 травня 2001 року № 433 "Про затвердження переліку типів позашкільних навчальних закладів і Положення про позашкільний навчальний заклад" // Офіційний вісник України. – 2001. - № 20. - Ст. 847.
16. Постанова Кабінету Міністрів України від 12 березня 2003 року № 305 "Про затвердження Положення про дошкільний навчальний заклад" // Офіційний вісник України. – 2003. - № 11. - Ст. 476.
17. Постанова Кабінету Міністрів України від 27 серпня 2010 року № 778 "Про затвердження Положення про загальноосвітній навчальний заклад" // Офіційний вісник України. – 2010. - № 65. - Ст. 2291.
18. Постанова Кабінету Міністрів України від 8 серпня 2007 року № 1019 "Про ліцензування діяльності з надання освітніх послуг" // Офіційний вісник України. – 2007. - № 60. - Ст. 2379.
19. Постанова Кабінету Міністрів України від 13 липня 2011 року № 752 "Про створення Єдиної державної електронної бази з питань освіти" // Офіційний вісник України. – 2011. - № 55. - Ст. 2191.

II – Основні джерела:

1. Алексеев С.С. Теория государства и права. – М.: Норма, 2008. – 457 с.
2. Буслов Е. В. Законодательная база управления образовательным учреждением: функциональная полнота и пути совершенствования / Е. В. Буслов // Право и образование. – 2006. – № 1. – С. 41–47.
3. Валеев Р. Г. Освітнє право України : навч. посібник. – Луганськ, 2011. – 287 с.
4. Владыкина Т. А. К проблеме образовательного права /Т. А. Владыкина // Рос. юрид. журн. – 2001. – № 4. – С. 25–34.
5. Грабовський В.А. Державно-громадське управління загальною середньою освітою на районному рівні : дис... канд. наук з держ. упр.: 25.00.02. – К., 2006. – 233 с.
6. Гурин С.В. Формирование правовой компетентности будущего учителя в учебно-воспитательном процессе вуза: автореф. дисс. на соискание учен. степени канд. пед. наук:

- спец. 13.00.01 „Общая педагогика и история педагогики” / С.В.Гурин. – Мурманск, 2004. – 23 с.
7. Дрожжина Т.В. Юридичний довідник керівника школи/ Т.В. Дрожжина – Х.: Вид. група "Основа", 2011. – 240 с.
 8. Загородній С.А. Договір про професійну підготовку у вищому навчальному закладі / С.А. Загородній // Автореф. дис. канд. юрид. наук: 12.00.03. – Харківський нац. ун-тет внутр. справ. - Харків, 2007.- 20 с.
 9. Евдокимова В. В. Правовые акты в сфере образования: понятия и черты / В. В. Евдокимова // Право и государство. – 2008. – № 1. – С. 28–31.
 10. Ильичев И. Е. Правовой статус педагогических работников / И. Е. Ильичев, А. Ю. Лазарев // Право и образование. – 2001. – № 1.
 11. Кирилловых А. А. Имущественные права образовательных учреждений / А. А. Кирилловых // Право и образование. – 2008. – № 7. – С. 32–37.
 12. Князева А. Г. К вопросу о систематизации законодательства об образовании / А. Г. Князева // Право и политика. – 2007. – № 5. – С. 76–80.
 13. Котюк В.О. Основи держави і права. Навчальний посібник.-3-тє вид., доп. і перероб.- К.: Атіка, 2001.- 432 с.
 14. Куров С.В. Образование и гражданское право. Учебное пособие. М, 2004. - 123 с.
 15. Миннигулова Д. Б. Проблемы понятия и структуры образовательного права / Д. Б. Миннигулова // Право и образование. – 2009. – № 4. – С. 21–28.
 16. Образовательное законодательство: теоретические и практические проблемы. Общая часть / Шкатулла В.И.; Под ред.: Кудрявцев Ю.А. - М.: Изд-во Исслед. центра пробл. качества подготовки специалистов, 1997. - 164 с.
 17. Освітнє право : конспект лекцій / [авт. кол.: В. В. Астахов, К. В. Астахова (мол.), О. Л. Войно-Данчишина та ін.] ; за заг. ред. В. В. Астахова ; Нар. укр. акад. ; Міжнар. фонд «Відродження». – Х. : Вид-во НУА, 2011. – 144 с.
 18. Олійник В.В. Формування правової компетентності керівників навчальних закладів у системі післядипломної педагогічної освіти: Дис... канд. пед. наук: 13.00.04 - 2008.- 246 с.
 19. Панова О.А. Формирование правовой компетентности педагогов современной школы: диск. ... канд. пед. наук: 13.00.01 / Панова Ольга Анатольевна. – М., 2002. – 156 с.
 20. Подберезський М.К. Правова культура майбутнього вчителя: Монографія / За ред. І.Ф.Прокопенка – Х.: „Основа”, 1997. – 220 с.
 21. Правовая компетентность руководителя образовательного учреждения : Учеб.-практ. пособие / П. И. Лежнев, Е. А. Мигаль; Под ред. А. П. Притыко; Рост. обл. ин-т повышения квалификации и переподгот. работников образования, Ростов н/Д Изд-во Рост. обл. ин-та усовершенствования учителей, 1996. – 151 с.
 22. Ракша Н.С. Адміністративно-правове забезпечення права громадян на освіту // Дис. на здобуття наук. ст. канд. юрид. наук. – Львів, 2007. -202 с.
 23. Рожков А. И. Образовательные услуги как объект гражданских прав: проблемы правового определения / А. И. Рожков // Право и образование. – 2007. – № 7. – С. 11–18.
 24. Скакун О. Ф. Теорія права і держави: Підручник. - К.: Алерта; КНТ. – 2009. - 520 с.
 25. Суханов Е. А. О концепции Кодекса об образовании «самостоятельного» образовательного права / Е. А. Суханов // Юрид. образование и наука. – 2001. – № 3.
 26. Сырых В. М. Введение в теорию образовательного права / В. М. Сырых. – М., 2002. – 340 с.
 27. Тарусова Л.І. Правова грамотність керівників загальноосвітніх навчальних закладів // Підготовка керівника середнього закладу освіти: Навчальний посібник / За ред. Л.І.Даниленко. – К.: Міленіум, 2004. – С.103–113.
 28. Твердова Т. В. Образовательное учреждение как субъект гражданского права / Т. В. Твердова // Право и образование. – 2005. – № 3 (май – июнь).

29. Толстых О.А. Педагогические условия формирования правовой информированности руководителей общеобразовательных учреждений (На примере рук. школ): автореф. дисс. на соискание учен. степени канд. пед. наук: спец. 13.00.01 „Общая педагогика и история педагогики” / О.А.Толстых. - Екатеринбург, 2002. – 22 с.

30. Чернега О. А. Гражданско-правовые аспекты проекта Кодекса Российской Федерации об образовании: платные образовательные услуги / О. А. Чернега // Право и образование. – 2004. – № 4 (июль – авг.)

31. Чернега О. А. Некоторые гражданско-правовые аспекты проекта Кодекса РФ об образовании / О. А. Чернега // Право и образование. – 2004. – № 5.

32. Шкатулла В. И. Образовательное право: Учебник для вузов. — М.: Издательство НОРМА (Издательская группа НОРМА—ИНФРА • М), 2001. — 688 с.

33. Федорова М.Ю. Нормативно-правовое обеспечение образования : учеб. по-сбие для студ. высш. пед. учеб. заведений /М.Ю. Федорова. — 2-е изд., стер. — М.: Издательский центр «Академия», 2009. — 192 с.

34. Ягофаров Д.А. Правовое регулирование системы образования. - М: Московский педагогический государственный университет, 2004. – 211 с.

III – Интернет-ресурси:

1. Державна інспекція навчальних закладів України [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://www.dinz.gov.ua>

2. Законодавство України [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://zakon.rada.gov.ua>.

3. Національна бібліотека України імені В. І. Вернадського [Електронний ресурс] — Режим доступу: <http://www.nbuv.gov.ua>.

4. Міністерство освіти і науки України [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://www.mon.gov.ua>.

5. Департамент освіти і науки, молоді та спорту виконавчого органу Київської міської ради (Київської міської державної адміністрації) [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://www.guon.kiev.ua>.

6. Єдиний державний реєстр судових рішень [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://www.reyestr.court.gov.ua>.

Змістовний модуль II. Основи трудового права

Практичне заняття 4.

Тема: Поняття трудового договору (0,5 год.)

План заняття:

I. Завдання для виконання:

- Ознайомтесь із запропонованими ситуаційними вправами.
- Дайте відповіді на запитання та обґрунтуйте свою позицію.

Ситуація 1.

При розгляді трудового спору в суді про стягнення заробітної плати за 4-місячний період роботи завідувача бібліотеки Кривенко в школі, було встановлено, що прийняття на роботу не було належним чином оформлено, зокрема, не було наказу. Заробітна плата документально не нараховувалась.

Запитання.

- Як встановити, коли саме Кривенко вступила у трудові відносини зі школою?
- Які докази можна використати для підтвердження факту допуску Кривенко до роботи?
- Які правові наслідки неправильного оформлення прийняття на роботу?

Відповідь обґрунтуйте з посиланням на норми КЗпП.

Ситуація 2.

Районне управління освіти запропонувала працівникам школи перейти на контрактну форму трудового договору, в якому передбачався режим роботи з 8.00 до 17.00 за шестиденного робочого тижня. Надаючи відпустки, заохочувати працівників путівками в будинок відпочинку.

Запитання.

- Чи правомірні дії районного управління освіти?
- Яка сфера застосування контрактної форми трудового договору?

Відповідь обґрунтуйте з посиланням на норми КЗпП.

Ситуація 3.

Сергеев працював електриком з ремонту та обслуговування електроустаткування в школі. 12 травня 2013 р. він звернувся до адміністрації із заявою про звільнення за власним бажанням. 25 травня він попросив повернути йому заяву, однак адміністрація відмовила йому і 27 травня 2013 р. видала наказ про звільнення Сергеева за згодою сторін (п. 1 ст. 36 КЗпП).

Запитання.

- Чи правомірні дії адміністрації школи?

Відповідь обґрунтуйте з посиланням на норми КЗпП.

II. Перевірка виконання самостійної роботи.

III. Навчальна дискусія.

Практичне заняття 5

Тема: Робочий час та час відпочинку. (1 год.)

План заняття:

I. Завдання для виконання:

1. Ознайомтесь із запропонованими ситуаційними вправами.
2. Дайте відповіді на запитання та обґрунтуйте свою позицію.

Ситуація 1.

Сорокін працював кухарем у приватній школі. Проробивши рік, він вимагав надання відпустки, однак адміністрація роз'яснила Сорокіну, що це приватний заклад і за існуючою у закладі практикою вони надають працівникам відпустку за власний рахунок без збереження заробітної плати строком на два тижні.

Запитання.

- Чи правомірні дії адміністрації?
- На які категорії працюючих поширюється Закон України "Про відпустки"?
- Коли у працівника виникає право на щорічну відпустку та якої тривалості?

Ситуація 2.

Вчитель Бортніков, котрий перебував у відпустці без збереження заробітної плати за сімейними обставинами, звернувся до суду зі скаргою про те, що адміністрація школи відмовила йому у наданні додаткової відпустки для складання сесії у ВНЗ. Таке рішення адміністрація мотивувала тим, що Бортніков уже перебуває у відпустці і може використати її для навчання.

Запитання.

- Чи є аргументи адміністрації школи законними?

Ситуація 3.

Директор школи запросив на роботу комірника Цветкова. Трудовий договір у письмовій формі не укладався, з наказом про прийняття на роботу Цветкова не ознайомлювали. Однак у відділі кадрів повідомили, що він може приступити до роботи. Через 6 місяців комірник подав заяву про звільнення за власним бажанням і вимагав виплату грошової компенсації за невикористану відпустку.

Запитання.

- Чи законна вимога робітника?
- Коли виникає право на щорічну відпустку?

Відповідь обґрунтуйте з посиланням на норми КЗпП.

II. Перевірка виконання самостійної роботи.

III. Навчальна дискусія.

Практичне заняття 6

Тема: Особисті немайнові права та обов'язки батьків та дітей (0,5 год.)

План заняття:

I. Завдання для виконання:

1. Ознайомтесь із запропонованими ситуаційними вправами.
2. Дайте відповіді на запитання та обґрунтуйте свою позицію.

Ситуація 1.

Лисько поїхала в Італію на заробітки, семирічна дочка залишилась з батьком, бабусею та дідусем. Лисько систематично телефонувала, передавала гроші. Коли через три роки повернулася до Львова, її не допустили до дитини, дівчинці було заборонено спілкуватись з матір'ю навіть по телефону.

Запитання.

- Які особисті немайнові права матері та дитини було порушено?
- Які органи уповноважені вирішувати питання захисту прав Лисько?
- Які вимоги може пред'явити Лисько?

Відповідь обґрунтуйте з посиланням на норми СК.

Ситуація 2.

Гуменюк після розірвання шлюбу переїхав жити до іншого міста. Обов'язок по утриманню дитини виконував належним чином. Певний час він приїжджав до дитини, мав необмежену можливість спілкуватись з нею.

Ситуація змінилась після того, як Гуменюк одружився вдруге. Мати і бабуся не впускали його в квартиру. Протягом року батько не бачився з дитиною.

Запитання.

Яким чином Гуменюк може захистити свої права?
 Які органи уповноважені розглядати питання захисту прав Гуменюка?
 Відповідь обґрунтуйте з посиланням на норми СК.

Ситуація 3.

Власенко, громадянин Республіки Білорусь, за рішенням одного із судів м. Львів одержав можливість двічі на місяць зустрічатися із двома дочками, які після розірвання шлюбу залишились проживати з матір'ю.

Під час однієї із таких зустрічей Власенко таємно вивіз дітей до Мінська.

Запитання.

Яким чином мати дітей може в правовому полі відреагувати на такий вчинок?
 Які особисті немайнові права матері та дитини було порушено?
 Відповідь обґрунтуйте з посиланням на норми СК.

II. Перевірка виконання самостійної роботи.

III. Навчальна дискусія.

I – Основні джерела:

1. Конституція України від 28 червня 1996 р. // Відомості Верховної Ради України. - 1996. - № 30. - Ст. 141.
2. Кодекс законів про працю України від 10 грудня 1971 р. // Відомості Верховної Ради УРСР. – 1971. - № 50. - Ст. 375.
3. Болотіна Н.Б. Трудове право України: Навч. посіб. / Нінель Борисівна Болотіна. – К.: Знання, 2008. – 375 с.
4. Болотіна Н.Б. Трудове право України: Підручник / Нінель Борисівна Болотіна. – 5-е вид., перероб. і доп. – К.: Знання, 2008. – 860 с.
5. Венедиктов В.С. Трудовое право Украины / Валентин Семенович Венедиктов. – Х.: Консум, 2004. – 304 с.
6. Жарков Г.М. Трудове право України: Підручник / Герман Миколайович Жарков. – К.: Ленвіт, 2007. – 428 с.
7. Науково-практичний коментар законодавства України про працю / [В. Г. Ротань, І. В. Зуб, О. Є. Сонін] — 11-е вид., доп. та переробл. — К. : Правова єдність, 2010. — 584 с.
8. Дмитренко Ю.П. Трудове право України: підручник / Юрій Павлович Дмитренко. — К. : Юрінком Інтер, 2009. — 621с.

II – Додаткові джерела:

1. Про зайнятість населення: Закон України від 01.03.1991 р. // Відомості Верховної Ради УРСР. – 1991. - № 14. - Ст. 170.
2. Про охорону праці: Закон України від 14.10.1992 р. (в редакції від 2.11.2002 р.) // Відомості Верховної Ради України. – 2003. - № 2. - Ст. 10.
3. Про оплату праці: Закон України від 24.03.1995 р. // Відомості Верховної Ради України. – 1995. - № 17. - Ст. 121.
4. Про відпустки: Закон України від 15.11.1996 р. // Відомості Верховної Ради України. – 1997. - № 2. - Ст. 4.
5. Про колективні договори і угоди: Закон України від 01.07.1993 р. // Відомості Верховної Ради України. – 1993. - № 36. - Ст. 361.
6. Про порядок вирішення колективних трудових спорів (конфліктів): Закон України від 03.03.1998 р. // Відомості Верховної Ради України. – 1998. - № 34. - Ст. 227.

7. Про загальнообов'язкове державне соціальне страхування на випадок безробіття: Закон України від 02.03.2000 р. // Відомості Верховної Ради України. – 2000. - № 22. - Ст. 171.
8. Про загальнообов'язкове державне соціальне страхування від нещасного випадку на виробництві та професійного захворювання, які спричинили втрату працездатності: Закон України від 23.09.1999 р. // Відомості Верховної Ради України. – 1999. - № 46-47. - Ст. 403.
9. Про загальнообов'язкове державне соціальне страхування у зв'язку з тимчасовою втратою працездатності та витратами, зумовленими похованням: Закон України від 18.01.2001 р. // Відомості Верховної Ради України. – 2001. - № 14. - Ст. 71.
10. Гаращенко Л.П. Правове регулювання відпусток за законодавством України: Автореф. дис... канд. юрид. наук: 12.00.05 "Трудове право; право соціального забезпечення" / Л.П. Гаращенко. — К., 2002. — 21 с.
11. Гоц О.В. Правове регулювання виникнення трудових правовідносин з науково-педагогічними працівниками: Автореф. дис... канд. юрид. наук: 12.00.05 "Трудове право; право соціального забезпечення" / О.В. Гоц. — Х., 2004. — 19 с.
12. Сичов Д.В. Правове регулювання індивідуальних трудових відносин: Автореф. дис... канд. юрид. наук: 12.00.05 "Трудове право; право соціального забезпечення" / Д.В. Сичов. — Х., 2005. — 18 с.
13. Лозовой С.В. Правове регулювання індивідуальних трудових спорів: автореф. дис... канд. юрид. наук: 12.00.05 "Трудове право; право соціального забезпечення" / С.В. Лозовой. — Луганськ, 2009. — 20 с.
14. Іоннікова І.А. Правове регулювання розірвання трудового договору з ініціативи роботодавця: Автореф. дис... канд. юрид. наук: 12.00.05 "Трудове право; право соціального забезпечення" / І.А. Іоннікова. — Х., 2004. — 19 с.
15. Парпан Т.В. Істотні умови трудового договору: Автореф. дис... канд. юрид. наук: 12.00.05 "Трудове право; право соціального забезпечення" / Т.В. Парпан. — К., 2005. — 16 с.
16. Римар Б.А. Види трудового договору за законодавством України: автореф. дис... канд. юрид. наук: 12.00.05 "Трудове право; право соціального забезпечення" / Б.А. Римар. — О., 2009. — 20 с.
17. Тищенко О.В. Правові проблеми укладення, зміни та припинення трудового договору з педагогічними працівниками середніх загальноосвітніх шкіл України: Автореф. дис... канд. юрид. наук: 12.00.05 "Трудове право; право соціального забезпечення" / О.В. Тищенко. — К., 2002. — 18 с.
18. Чанишева Г.І. Колективні відносини у сфері праці: теоретичні та практичні проблеми правового регулювання: Автореф. дис... д-ра юрид. наук: 12.00.05 "Трудове право; право соціального забезпечення" / Г.І. Чанишева. — Х., 2002. — 38 с.

III – Інтернет-ресурси:

1. Законодавство України. [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://www.rada.gov.ua>.
2. Міністерство соціальної політики України. [Електронний ресурс] – Режим доступу: – <http://www.mlsp.gov.ua>.
3. Міністерство освіти і науки України. [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://www.mon.gov.ua>.
4. Міжнародна організація праці. [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://www.ilo.org>.
5. Національна бібліотека України імені В. І. Вернадського. [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://www.nbuv.gov.ua>.

6. Єдиний державний реєстр судових рішень [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://www.reyestr.court.gov.ua>.

Змістовний модуль III

Семінарське заняття 7

Тема: Об'єкти і суб'єкти права інтелектуальної власності. Особливості охорони прав на результати творчої діяльності неповнолітніх осіб. Вільне використання творів. (0,5 год.)

План заняття:

- I. Запитання для обговорення. Дайте відповіді на запитання та обґрунтуйте свою позицію.
1. Які види класифікацій об'єктів права інтелектуальної власності. Види об'єктів авторського права.
 2. Які об'єкти, які не охороняються авторським правом. Наведіть приклади.
 3. Надайте поняття співавторства. Які права у співавторів?
 - Які права авторського та суміжних прав у спадкоємців?
 - Авторське право на похідні твори.
 - Авторське право на складені твори.
 - Чи охороняються законом твори, опубліковані анонімно?
 - Суб'єкти та об'єкти суміжних прав. Які права у суб'єктів?
 - Автори винаходів, корисних моделей, промислових зразків, сортів рослин та топографії інтегральної мікросхеми.
 - Хто може бути патентовласниками та їх правонаступниками?
 - Які права інтелектуальної власності у іноземців?
 - Які права інтелектуальної власності у малолітніх дітей, школярів, студентів?
 - Які права інтелектуальної власності у недієздатних осіб?
 - Хто має майнові і немайнові права на художні твори, створені студентами в навчальний час у мистецькому навчальному закладі?

Практична частина:

Навчальні ситуації (*робота в групах*). Ознайомтесь із запропонованими ситуаційними вправами, дайте відповіді на запитання, обґрунтуйте свою позицію:

Приклад 1: Викладач Марія Іванівна розробила навчальну програму з вивчення основ управління. Для практичних занять вона використала приклади з книжки іншого автора та вказала посилання на джерело.

Запитання:

Чи порушила Марія Іванівна права автора книжки?

Приклад 2: Студент Степан написав дуже складну комп'ютерну програму з перекладу з англійської на українську. Ганна хотіла переписати собі цю програму, але з огляду на можливість порушення авторських прав написала свою програму, яка виконує ті ж самі функції [8].

Запитання:

Чи порушила Ганна авторські права Степана?

Яку інформацію треба мати, щоб оцінити остаточно наявність порушення прав?

Приклад 3: Студент Леонід розмовляє зі своєю дівчиною у барі. Леонід обговорює з нею власну ідею зняти новий фільм за романом Л. Толстого «Війна і мир». В цьому фільмі мають бути використані ті ж самі костюми та зразки зброї, які використовувалися у популярних серіях фільму «Зоряні війни». Наталі подобалася ця ідея, вона написала сценарій, а потім продала його місцевій студії [8].

Запитання:

Чи порушила Наталя авторські права Леоніда?

Які в нього є авторські права?

Приклад 4: Викладач Олена Іванівна написала книгу про швидке навчання іноземній мові. У цій книзі вона наводить свою методику навчання англійської мови, яка передбачає, що необхідно щоденно регулярно робити вправи, які наводить, та щоденно вчити по 5 іноземних слів і одне граматичне правило. Ця методика не є новою.

Запитання:

Чи підлягає ця методика захисту авторським правом?

Чи може хтось відтворити з метою продажу цю книжку не порушуючи авторські права Олени Іванівни?

II. Навчальна дискусія

III. Перевірка виконання самостійної роботи.

Практичне заняття 8

(проводиться у комп'ютерному класі).

Тема: Особливості набуття прав та розпорядження правами на результати творчої інтелектуальної діяльності працівників навчального закладу. (1 год.)

План заняття

I. Запитання для обговорення. Дайте відповіді на запитання та обґрунтуйте свою позицію.

1. Чим відрізняється порядок виникнення авторського права і права патентного права. Як ви розумієте поняття "презумпція авторського права"?
2. Як ви розумієте поняття "службовий твір", його ознаки?
3. Як охороняються права автора на твір, створений ним у зв'язку з його роботою за наймом та на замовлення?
4. Поняття передачі виключного і невиключного права.
5. Чи здійснюється державна реєстрація авторського права, у яких випадках? У якому порядку здійснюється державна реєстрація авторських прав в Україні, його нормативно-правове регулювання. Яка компетенція органів державної влади, що здійснюють державну реєстрацію авторського права і договорів, що стосуються права авторів на твір. Як називаються ці органи?
6. Як набути охорони прав на об'єкти суміжних прав?
7. Які особливості набуття прав на комп'ютерну програму?
8. Які строки дії авторського права відповідно до закону в Україні та у світі?
9. Як отримувати авторську винагороду?

Практична частина:

1. Ознайомлення з джерелами з охорони правовідносин у сфері авторського права і суміжних прав. Зокрема з рекомендаціями щодо правового режиму службових творів (Джерело: http://sips.gov.ua/ua/authors_rights.html (Державна служба інтелектуальної

власності)) та зразками примірних договорів у сфері авторського права та суміжних прав. Підготовка проекту тренувальної заяви на реєстрацію авторського права на твір(Бланк http://sips.gov.ua/ua/copyright_registration.html).

2.Ознайомлення із базами промислової власності та формами заяв у сфері патентного права. Підготовка проекту заяви для набуття прав інтелектуальної власності (об'єкт на вибір) (http://sips.gov.ua/ua/blanki_pohodj.html).

II. Перевірка виконання самостійної роботи.

III. Навчальна дискусія.

Семінарське заняття 9

Тема: Захист прав на результати творчої інтелектуальної власності (0,5 год.)

План заняття

I. Завдання (робота в групах):

1. Вивчити навчальну ситуацію. Виявити яке було порушення авторських прав.
2. Обрати спосіб захисту цих прав для постраждалої сторони. Аргументувати його.
3. Визначити, які форми захисту можна використати в даному випадку.
4. Сформулюйте вимоги до суду, які слід вказати у позивній заяві.
5. Спрогнозуйте, які рішення повинен прийняти суд.

Навчальні ситуації [8]:

1. Учениця Ніна придбала піратську копію нового альбому популярного співака. Особливо їй сподобалася одна з пісень з цього альбому. Вона надіслала копію цієї пісні електронною поштою та записала електронний варіант 6-м своїм друзям.

2. Андрій працює уповноваженим дистрибутором компанії IBM. За кожен проданий комп'ютер він безкоштовно надає копію операційної системи «Microsoft Windows»? яку він встановлює на комп'ютер. У нього немає дозвілу від компанії Microsoft виготовляти чи розповсюджувати копії програмного забезпечення. Андрій встановлює їм копії з легальної копії комп'ютерної програми, яку він придбав у місцевому магазині.

3. Учень Юрій протягом декількох років вивчав французьку мову. Він купував газети французькою мовою, перекладав з них статті рідною мовою та публікував їх на власній інтернет-сторінці.

4. Вихователька Ніна розробила свою виховну методiku. Вона використала у ній відомі сучасні мультфільми, щоб зацікавити дітей. Методика пройшла успішне практичне випробування і Ніна написала про це статтю, яку надрукували у науковому журналі. Через кілька місяців Ніні потрапив інший журнал, де була надрукована стаття іншого автора, але у статті було використано декілька фрагментів тексту її статті зі зміною перших слів в абзацах. При цьому жодного посилання на Нінину статтю не було.

I.Основні джерела:

1. Конституція України від 28.06.1996 № 254к/96-ВР (зі змінами і доповненнями).
2. Цивільний кодекс України від 16.03.2003 №435-IV(зі змінами і доповненнями).
3. Цивільно-процесуальний кодекс України. Закон України від 18 березня 2004 року № 1618-VI (зі змінами і доповненнями).
4. Закон України від 23.12.1993 №3792 – XII «Про авторське право і суміжні права» (зі змінами і доповненнями).
5. Закон України від 15.12.1993 №3687 – XII «Про охорону прав на винаходи і корисні

- моделі» (зі змінами і доповненнями).
6. Закон України від 15.12.1993 №3688 – XII «Про охорону прав на промислові зразки» (зі змінами і доповненнями).
 7. Закон України від 15.12.93 № 3689-ХІІ “Про охорону прав на знаки для товарів і послуг” (зі змінами і доповненнями).
 8. Бернська конвенція про охорону літературних і художніх творів від 09.09.1886 р.
 9. Договір ВОІВ про авторське право: Прийнятий Дипломатичною конференцією від 20.12.1996 (Договір ВОІВ у сфері INTERNET).
 10. Паризька конвенція про охорону промислової власності від 20 березня 1883 року // Офіц. вид.– К.: Видавничий дім “Ін Юре”, 2004. – 30 с.
 11. Мадридська угода про міжнародну реєстрацію знаків від 14 квітня 1991 року: Протокол про Мадридську угоду про міжнародну реєстрацію знаків, прийнятий в Мадриді 28 червня 1989 року від 14 квітня 1991 року // Офіц. вид.– К.: Видавничий дім “Ін Юре”, 2004. – 38 с.
 12. Гаазький Акт Гаазької угоди про міжнародну реєстрацію промислових зразків прийнятий 28 листопада 1960 р. в Гаазі
 13. Положення про державного інспектора з питань інтелектуальної власності, затверджене постановою КМУ від 17 травня 2002 р. № 647 (зі змінами).
 14. Інтелектуальна власність: Навчальний посібник / За ред. д.т.н. Цибульова П.М. – К.: УкрІНТЕІ, 2006. – 276 с.
 15. Цибульов П.М. Основи інтелектуальної власності. Навчальний посібник. – К.: Ін-т інтел. власн. і права, 2006. – 124 с.
 16. Вачевський В.М. Соціально-економічні аспекти використання інтелектуальної власності в сучасних умовах. Теорія і практика: Навч.посібн. – К.: ЦУЛ, 2004.
 17. Базилевич В.Д. Інтелектуальна власність: Підручник.- К.: Знання, 2006.
 18. Дахно І.І. Право інтелектуальної власності: Навч.посіб.-2-ге вид.-К.: Центр навчальної літератури, 2006.
 19. Мікульонюк І.О. Основи інтелектуальної власності.: Навч. посіб.-К.: Політехніка: Ліра – К, 2005.
 20. Право інтелектуальної власності: Академічний курс: Підручник /За ред. О.А.Підпригори, О.Д.Святоцького .-2-е вид. - К.: Ін Юре, 2004.
 21. Жаров В.О. Право інтелектуальної власності в системі права України. – К.: Ін-т інтел. власн. і права, 2006. – 108 с.
 22. Право промислової власності: винаходи, корисні моделі, промислові зразки. Навчальний посібник. - К.: Ін-т інтел. власн. і права, 2006. – 108 с.
 23. Цибулев П.Н. Оценка интеллектуальной собственности. Учебное пособие. – К.: Ин-т интел. собств. и права, 2006. – 192 с.
 24. Жаров В.О. Захист права інтелектуальної власності в Україні. Навчальний посібник. – К.: Ін-т інтел. власн. і права, 2006. – 88 с.
 25. Дроб’язко В.С., Дроб’язко Р. В. Право інтелектуальної власності: навч.посібник. – К.: Юрінком Інтер, 2004. –512 с.

II. Додаткові джерела:

1. Добриніна Г.П. Патентна інформація та документація. Патентні дослідження. Конспект лекцій. – К.: Ін-т інтел. власн. і права, 2006. – 120 с.
2. Левічева О.Д. Експертиза об’єктів промислової власності: заявки на знак для товарів і послуг (торговельну марку) і кваліфіковане зазначення товару та/або право використання зареєстрованого кваліфікованого зазначення походження товару. Навчальний посібник. – К.: Ін-т інтел. власн. і права, 2006. – 128 с.

3. Тофило А.В. Экспертиза объектов промышленной собственности: заявки на изобретения и полезные модели. Конспект лекций. – К.: Ин-т интел. собств. и права, 2005. – 176 с.
4. Цибульов П.М., Чеботарьов В.П., Зінов В.Г., Суїні Ю. Управління інтелектуальною власністю / За ред. П.М.Цибульова: монографія. – К.: "К.І.С.", 2005. – 448 с.
5. Інтелектуальна власність в Україні: правові засади та практика. Наук.-практ. вид.: У 4-х т. / За заг. ред. О.Д.Святоцького. – К.: Видавничий Дім "Ін Юре", 1999.
6. Охорона промислової власності в Україні: Монографія / За заг. ред. О.Д.Святоцького, В.Л.Петрова. – К.: Видавничий Дім "Ін Юре", 1999. – 400 с.
7. Охорона інтелектуальної власності в Україні / Довгий С.О., Жаров В.О., Зайчук В.О. та ін. – К.: Форум, 2002. – 319 с.
8. Д.Лонг, П.Рей, Жаров В.О., Шевелева Т.М., Василенко І.Е., Дроб'язко В.С. Захист прав інтелектуальної власності: норми міжнародного і національного законодавства та їх правозастосування. Практичний посібник. – К.: «К.І.С.», 2007, - 447 с.

III. Інтернет-ресурси:

1. Державна служба інтелектуальної власності [Електронний ресурс] – Режим доступу: (http://sips.gov.ua/ua/authors_rights.html).
2. Законодавство України. [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://www.rada.gov.ua>.
3. Національна бібліотека України імені В. І. Вернадського. [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://www.nbuv.gov.ua>.
4. Єдиний державний реєстр судових рішень [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://www.reyestr.court.gov.ua>.

Змістовний модуль IV.

Нормативно-правове забезпечення у галузі освіти

Семінарське заняття 10

Тема: Автономія навчального закладу – вимога часу. Нормативно-правове регулювання в умовах реформування (0,5 год).

План заняття

I. Навчальні ситуації (робота в групах).

Проаналізуйте навчальні ситуації, заповніть таблиці та дайте оцінку реальному стану автономії у навчальному закладі, дайте відповіді на запитання.

Складові автономії навчального закладу	Важливість складової автономії для певного типу навчального закладу (від 1 до 4 балів, де 1 – найменш важливо, 4 – найбільш важливо)	Оцінка наявного рівня автономії (від 1 до 3), де 1 – незадовільно, 3 – максимально задовільно.
Академічна самостійність		
Фінансова автономія		
Адміністративна та кадрова автономія		
Державно-громадське партнерство		
Загальний %		

Ситуація 1:

Вищий навчальний заклад державної форми є багатогалузевим навчальним закладом, який належить до сфери управління Міністерства освіти і науки України. Функціонує відповідно до законодавства і статуту, має потужний орган студентського самоврядування. Заклад співпрацює з декількома підприємствами, де студенти проходять практику. ВНЗ бере участь у проведенні спільних міжнародних наукових дослідженнях та провів три міжнародних конференції. Має спецфонд, який поповнюється здебільше за рахунок надання платних освітніх послуг. Розміщено тимчасово вільні кошти на депозитному рахунку. Викладачам зменшено аудиторне навантаження і вони сподіваються, що буде час більше займатися дослідницькими практиками, неформальним спілкуванням зі студентами, брати участь у спільних наукових та культурних заходах. Керівництво вкладає гроші у сучасні технології та обладнання. У навчальному закладі у закладі активно розробляються нові освітні програми. Орган самоврядування захищає інтереси студентів навчального закладу, студенти вносять пропозиції до навчальних планів і програм. Згідно закону виділяється не менше 0,5 відсотка фінансових надходжень навчального закладу на підтримку діяльності органу студентського самоврядування.

Навчальний заклад намагається виконувати всі нормативи і вимоги, які зазначені у законодавстві і підзаконних актах. Ректор в цілому підтримує введенні принципів автономії і вбачає це, як позитив, але вважає, що є окремі позиції, які, потребують додаткових роз'яснень та уточнень з боку МОН.

Ситуація 2:

Вищий навчальний заклад приватної форми власності створено засновниками, діє відповідно до статуту, має власні рахунки в банківській установі. Заклад розташований у обласному центрі, де існує конкуренція з боку державних навчальних закладів. Керівником навчального закладу є ректор, але він повинен вирішувати всі фінансові питання із засновником. Кадрова політика не є прозорою, дотримання вимог закону та конкурсного відбору є формальним, остаточне рішення приймає засновник. Часто приймаються на роботу друзі та родичі друзів. ВНЗ має ліцензію та готує фахівців за декількома спеціальностями. Нещодавно рішенням Вченої ради ВНЗ ухвалено декілька нових спеціалізацій. Викладачі навчального закладу обирають самостійно методи і засоби навчання, мають достатньо високу заробітну плату, але керівництво зовсім не вкладає гроші у сучасні технології та обладнання. Матеріально-технічна база закладу застаріла.

Підвищення кваліфікації науково-педагогічних працівників регулярно не проводиться. Заклад не здійснює міжнародну співпрацю з міжнародними закладами і організаціями. У закладі функціонує наглядова рада, але вона не має суттєвого впливу на діяльність навчального закладу. Випускники працевлаштовуються здебільше не за спеціальністю, роботодавці міста надають перевагу фахівцям з державних навчальних закладів. Керівник навчального закладу стверджує, що навчальний заклад обмежений в автономії, оскільки повинен виконувати жорсткі, на його думку, нормативи та вимоги законодавства.

Ситуація 3:

Загальноосвітній навчальний заклад I-III ступеня, створений органом місцевого самоврядування, розташований у районному центрі, фінансується з районного бюджету централізованою бухгалтерією. Директором є людина з 20 річний досвідом роботи. Батьківський комітет школи є досить активним і дієвим, намагається допомогати. Матеріально-технічна база школи потребує оновлення і є недостатньою. Педагогічний колектив переважно складається з працівників за 40-50 років, досвідчених і потенційно творчих, але вчителі жаліються, що перевантажені організацією різних заходів, які спускаються зверху і не встигають виконувати якісно свою основну роботу. У закладі існує проблема з підручниками: для окремих класів їх не достатньо. Деякі підручники не подобаються вчителям. Керівництво розривається між організацією навчально-виховного процесу та господарськими проблемами, організаційною роботою та співпрацею з різними установами, що не має прямого відношення до навчально-виховного процесу. Керівництво відмічає забюрократизованість роботи школи, безліч інструкцій, які постійно спускаються зверху. Окремі питання, надходячи від різних інстанцій, іноді не тільки дублюються, а й суперечать одне одному.

Керівник школи мріє про реальну автономії школи, вважає, що він має достатньо знань, у тому числі у фінансових питаннях, оскільки має другу економічну освіту, проник ся ідеєю «гроші за дитиною», але побоюється недостатнього фінансування. Школа, стверджує він, готова до автономії, але тоді необхідно скоротити багато працівників у керівних структурах, які реально не готові до впровадження автономії у школах. Також він впевнений, що для впровадження автономії зараз унікальний час, оскільки активність громадськості висока і можна розраховувати на активну підтримку громадськості, на принципах довіри та відкритості, позбутися командно-адміністративного управління.

Дайте відповіді на запитання та обґрунтуйте свою позицію:

- Які складові найбільш важливі для автономії навчального закладу?
- Чи раціонально розподіляються кошти у навчальному закладі?
- Наскільки реалізується автономія навчального закладу?
- Що заважає впровадженню у діяльність навчального закладу принципів автономії?
- Яким чином вплине запровадження автономії на якість освіти? Чи є автономія ефективним інструментом для надання якісної освіти? Що з неведених у таблиці складових автономії навчального закладу є найбільш впливові на якість освіти?
- Чи можливо запровадити одну з складових, наведених у таблиці та вважати заклад автономним.
- Які перешкоди ви можете назвати для запровадження автономії у навчальному закладі?
- Чи є запорукою чесного використання коштів керівниками навчальних закладів оприлюднення на офіційному сайті фінансових звітів?
- Наведіть переваги та недоліки переходу шкіл до самостійної бухгалтерії загальноосвітньої школи.
- Чи буде перевагою, якщо дирекція школи займатиметься виключно навчально-виховним процесом, а всі фінансові та господарські питання вирішуватиме централізована бухгалтерія та громадська наглядова рада?

II. Наведіть власні приклади і проблемні ситуації. Навчальна дискусія.

III. Перевірка виконання самостійної роботи.

Практичне заняття 11

Тема: Нормативно-правове регулювання академічної мобільності (0,5 год).

План заняття

I. Запитання для обговорення:

1. Що означає академічна мобільність?
2. Що означає апостиль? Де розміщено реєстр апостилів та як ним користуватися?
3. Для чого проводиться перевірка автентичності документів про освіту?
4. Яка мета створення міжнародної мережі ENIC-NARIC?
5. Які види академічної мобільності за місцем реалізації права визначені у Положенні про порядок реалізації права на академічну мобільність, затвердженому Постановою Кабінету Міністрів України від 12 серпня № 579?
6. Якими нормативно-правовими документами повинен користуватися керівник вищого навчального закладу і яка програма його дій у разі, якщо до нього звернулася особа з іноземним дипломом про освіту з метою подальшого навчання?
7. Якими нормативно-правовими документами повинен користуватися керівник вищого навчального закладу і яка програма його дій у разі, якщо до нього звернулася особа з іноземним дипломом про освіту з метою працевлаштування?
8. На які види поділяється право на академічну мобільність за місцем реалізації права? Наведіть приклади.
9. Що означає ступенева академічна мобільність?
10. Що означає кредитна академічна мобільність?
11. Назвіть форми реалізації академічної мобільності для учасників освітнього процесу різних ступенів вищої освіти, зазначені у Положенні про порядок реалізації права на академічну мобільність, затвердженому Постановою Кабінету Міністрів України від 12 серпня № 579. Чи згодні ви з таким розподілом? Організуйте свою думку.

Навчальні ситуації:

Ситуація 1.

Студент Антон Петренко після 3-го курсу вирішив поїхати до Швеції і там продовжувати навчання в Університеті міста Люнда. Він звернувся до ректора вищого навчального закладу з цього приводу.

Запитання:

1. Чи має право студент самостійно вирішувати питання академічної мобільності? Яким нормативно-правовим документом це регулюється?
2. Які документи має надати український вищий навчальний заклад студенту Антону Петренко?

Ситуація 2.

До вищого навчального закладу з метою працевлаштування звернувся Петро Сухенко з освітньо-науковим ступенем PhD, отриманим у Франції.

Запитання:

1. Чи необхідно для зарахування власника документа про вищу освіту на посаду науково-педагогічного працівника проходження процедури визнання документа про вищу освіту?
2. Якими нормативно-правовими документами регулюється ця ситуація?
3. Яку рішення щодо подальши дій має прийняти керівник вищого навчального закладу?

II. Навчальна дискусія.

III. Перевірка виконання самостійної роботи.

Практичне заняття 12

Тема: Завдання, функції органів управління навчальними закладами. Повноваження органів управління навчальними закладами на різних адміністративно-територіальних рівнях. Права та обов'язки педагогічних і науково-педагогічних працівників. Аналіз практичних ситуацій. (1 год).

План заняття

I. Завдання (робота в групах):

Проаналізуйте наведені нижче таблиці і порівняйте визначені у чинних законах: Законі України «Про освіту», Законі України «Про загальну середню освіту», Законі України «Про дошкільну освіту», Законі України «Про позашкільну освіту» повноваження органів виконавчої влади та органів місцевого самоврядування в системі управління освітою. Чи маєте ви пропозиції щодо внесення змін у такий розподіл повноважень? Аргументуйте свою думку, наведіть приклади з практики.

Дошкільна освіта

<p><u>Центральний орган виконавчої влади, що забезпечує формування та реалізує державну політику у сфері освіти:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> - здійснює у межах своїх повноважень нормативно-правове регулювання відносин у системі дошкільної освіти; - розробляє та затверджує державні нормативи фінансового, матеріального забезпечення дітей та матеріально-технічного оснащення дошкільних навчальних закладів; - визначає перспективи і пріоритетні напрями розвитку системи дошкільної освіти; - розробляє та затверджує Базовий компонент дошкільної освіти; - визначає порядок атестації педагогічних працівників системи дошкільної освіти; - приймає рішення щодо організації інноваційної діяльності у системі дошкільної освіти, координує та контролює її проведення; - затверджує типові переліки обов'язкового навчально-дидактичного та іншого обладнання, у тому числі корекційного, програмно-методичних та навчально-наочних посібників, художньої літератури; - здійснює в установленому законодавством порядку міжнародне співробітництво у системі дошкільної освіти. <p>Акти центрального органу виконавчої влади, що забезпечує формування та реалізує державну політику у сфері освіти, прийняті у межах його повноважень, є обов'язковими для інших центральних органів виконавчої влади, яким підпорядковані дошкільні навчальні заклади, обласних, Київської міської державних адміністрацій, районних державних адміністрацій, органів місцевого самоврядування, дошкільних навчальних закладів незалежно від підпорядкування, типів і форми власності.</p> <p>Центральний орган виконавчої влади, що забезпечує формування та реалізує державну політику у сфері освіти, <u>інші центральні органи виконавчої влади, яким підпорядковані дошкільні навчальні заклади</u>, здійснюють інші повноваження, передбачені законами України та положеннями про них.</p>	<p><u>Обласні, Київська міська державна адміністрації, районні державні адміністрації, органи місцевого самоврядування в системі дошкільної освіти в межах їх компетенції:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> - забезпечують реалізацію державної політики у сфері дошкільної освіти на відповідній території; - ведуть облік дітей дошкільного віку; - контролюють додержання вимог законів та інших нормативно-правових актів у сфері дошкільної освіти, обов'язкове виконання Базового компонента дошкільної освіти всіма дошкільними навчальними закладами незалежно від підпорядкування, типів та форми власності, розташованими на їх території; - беруть участь у розробленні та реалізації змісту дошкільної освіти; - створюють умови для одержання громадянами дошкільної освіти; - організують наукове, програмно-методичне, кадрове, матеріальне забезпечення діяльності педагогічних працівників у сфері дошкільної освіти, їх підготовку, перепідготовку, підвищення кваліфікації та атестацію; - здійснюють добір, призначення на посади та звільнення з посад керівних кадрів у державних і комунальних дошкільних навчальних закладах; - проводять ліцензування приватних дошкільних навчальних закладів, юридичних і фізичних осіб на право надання освітніх послуг у сфері дошкільної освіти, атестацію дошкільних навчальних закладів, розташованих на їх території, оприлюднюють результати атестації; - організують підготовку, проведення експериментальної та інноваційної діяльності у дошкільних навчальних закладах та контролюють хід їх здійснення; забезпечують організоване оздоровлення дітей дошкільного віку; - забезпечують соціальний захист, охорону життя, здоров'я та захист прав учасників навчально-виховного процесу та обслуговуючого персоналу в дошкільному навчальному закладі; - здійснюють інші повноваження відповідно до законодавства.
---	--

Загальна середня освіта

<u>Центральний орган виконавчої влади, що забезпечує формування державної політики у сфері освіти:</u>	<u>Місцеві органи виконавчої влади та органи місцевого самоврядування в галузі загальної середньої освіти в межах їх компетенції:</u>
<ul style="list-style-type: none"> - здійснює в межах своїх повноважень нормативно-правове регулювання відносин у системі загальної середньої освіти; - розробляє та подає на затвердження Кабінету Міністрів України нормативи матеріально-технічного та фінансового забезпечення загальноосвітніх навчальних закладів згідно з Державним стандартом загальної середньої освіти; - визначає перспективи розвитку системи загальної середньої освіти; визначає загальну стратегію моніторингу якості загальної середньої освіти та забезпечує його проведення; - розробляє, впроваджує Державний стандарт загальної середньої освіти; - визначає порядок атестації педагогічних працівників загальноосвітніх навчальних закладів; - приймає рішення щодо організації інноваційної діяльності в системі загальної середньої освіти, координує та контролює її проведення; - затверджує типові переліки обов'язкового навчального та іншого обладнання (в тому числі корекційного), навчально-методичних та навчально-наочних посібників, підручників, художньої та іншої літератури; - здійснює міжнародне співробітництво у встановленому законодавством порядку; - здійснює інші повноваження, визначені законами та покладені на нього актами Президента України. <p>Акти центрального органу виконавчої влади, що забезпечує формування державної політики у сфері освіти, прийняті у межах його повноважень, є обов'язковими для <u>інших центральних органів виконавчої влади, яким підпорядковані загальноосвітні навчальні заклади, місцевих органів виконавчої влади та органів місцевого самоврядування, загальноосвітніх навчальних закладів незалежно від типів і форм власності.</u></p> <p>Центральний орган виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері освіти:</p> <ul style="list-style-type: none"> - контролює додержання Державного стандарту загальної середньої освіти; - контролює діяльність органів управління освітою та навчальних закладів системи загальної середньої освіти; - організовує нормативне, програмне, науково-методичне та інформаційне забезпечення системи загальної середньої освіти; - організовує підготовку та підвищення кваліфікації педагогічних працівників, в тому числі керівних кадрів, у системі загальної середньої освіти; - організовує забезпечення підручниками учнів; - забезпечує соціальний захист, охорону життя, здоров'я та захист прав педагогічних 	<ul style="list-style-type: none"> - забезпечують реалізацію державної політики у сфері загальної середньої освіти на відповідній території; - контролюють додержання вимог законів та інших нормативно-правових актів у галузі освіти, обов'язкове виконання Державного стандарту загальної середньої освіти всіма навчальними закладами системи загальної середньої освіти, розташованими на їх території; - беруть участь у розробленні та реалізації варіативної складової змісту загальної середньої освіти; - створюють умови для одержання громадянами повної загальної середньої освіти; - у разі ліквідації в установленому законодавством порядку загальноосвітнього навчального закладу, заснованого на комунальній формі власності, вживають заходів щодо влаштування учнів (вихованців) до інших загальноосвітніх навчальних закладів; - організовують нормативне, програмне, матеріальне, науково-методичне забезпечення, перепідготовку, підвищення кваліфікації, атестацію педагогічних працівників; - здійснюють добір, призначення на посаду та звільнення з посади педагогічних працівників, у тому числі керівних кадрів, державних і комунальних загальноосвітніх навчальних закладів; - забезпечують педагогічних працівників підручниками, посібниками, методичною літературою; - проводять атестацію навчальних закладів системи загальної середньої освіти, розташованих на їх територіях, оприлюднюють результати атестації; - сприяють проведенню інноваційної діяльності в системі загальної середньої освіти; - забезпечують соціальний захист педагогічних працівників, спеціалістів, які беруть участь в навчально-виховному процесі, учнів (вихованців); - здійснюють інші повноваження відповідно до законодавства.

<p>працівників, спеціалістів, які беруть участь у навчально-виховному процесі, учнів (вихованців) загальноосвітніх навчальних закладів;</p> <ul style="list-style-type: none"> - заохочує педагогічних працівників; - організовує забезпечення педагогічних працівників підручниками, посібниками та методичною літературою; - забезпечує проведення зовнішнього незалежного оцінювання навчальних досягнень випускників навчальних закладів системи загальної середньої освіти, які виявили бажання вступати до вищих навчальних закладів; - здійснює інші повноваження, визначені законами та покладені на нього актами Президента України. 	
---	--

Позашкільна освіта

<p><u>Центральний орган виконавчої влади, що забезпечує формування державної політики у сфері освіти:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> - формує програми розвитку позашкільної освіти; - розробляє Положення про позашкільні навчальні заклади, готує пропозиції щодо нормативів матеріально-технічного, фінансового забезпечення позашкільної освіти; - розробляє нормативно-правові акти стосовно визначення соціальних гарантій педагогічним працівникам, спеціалістам позашкільних навчальних закладів незалежно від підпорядкування, типів і форм власності; - здійснює інші повноваження, визначені законами та покладені на нього актами Президента України. <p>Центральний орган виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері освіти, за участю <u>інших центральних органів виконавчої влади, у сфері управління яких перебувають позашкільні навчальні заклади:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> - бере участь у визначенні та реалізації державної політики у сфері позашкільної освіти; - здійснює навчально-методичне керівництво, контроль та державне інспектування позашкільних навчальних закладів незалежно від підпорядкування, типів і форм власності; - здійснює інші повноваження, визначені законами та покладені на нього актами Президента України. 	<p><u>Місцеві органи виконавчої влади та органи місцевого самоврядування в межах їх компетенції:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> - затверджують обсяги фінансування комунальних позашкільних навчальних закладів не нижче мінімальних нормативів, визначених в установленому порядку центральним органом виконавчої влади, що забезпечує формування та реалізує державну політику у сфері освіти, та забезпечують фінансування витрат на їх утримання; - забезпечують збереження і зміцнення матеріально-технічної бази позашкільних навчальних закладів, розвиток їх мережі, ефективне використання закріплених за ними земельних ділянок; - створюють належні умови для вибору вихованцями, учнями і слухачами видів творчої діяльності відповідно до їх інтересів та запитів батьків або осіб, які їх замінюють; - можуть вводити додаткові педагогічні ставки, визначати контингент вихованців, учнів і слухачів у позашкільних навчальних закладах; - вживають заходів для залучення вихованців, учнів і слухачів, які потребують соціальної допомоги та соціальної реабілітації, до різних форм позашкільної освіти; - забезпечують соціальний захист вихованців, учнів і слухачів, педагогічних працівників, спеціалістів та інших працівників позашкільних навчальних закладів; - організовують в установленому порядку підвищення кваліфікації, атестацію педагогічних працівників позашкільних навчальних закладів незалежно від підпорядкування, типів і форм власності; - координують діяльність педагогічних колективів позашкільних навчальних закладів, громадських організацій, підприємств та сім'ї щодо одержання вихованцями, учнями і слухачами позашкільної
--	---

	освіти; - здійснюють контроль за діяльністю педагогічних колективів позашкільних навчальних закладів, узагальнюють та поширюють досвід їх роботи; - проводять державну атестацію позашкільних навчальних закладів незалежно від типів і форм власності; - сприяють створенню піклувальних та опікунських рад, благодійних фондів; - здійснюють інші повноваження відповідно до Конституції України та законодавства.
--	--

2. *Надайте відповіді на запитання та обґрунтуйте свою позицію:*

Чим відрізняється поняття «право» від поняття «обов'язок»?

Заповніть таблицю. Необхідно поставити у таблиці позначку: право чи обов'язок суб'єктів – учасників навчально-виховного процесу навчального закладу.

Педагогічні та науково-педагогічні працівники навчальних закладів:

<i>Перелік права та обов'язків учасників навчально-виховного процесу</i>	<i>Право</i>	<i>Обов'язок</i>
забезпечувати умови для засвоєння вихованцями, учнями, студентами, курсантами, слухачами, стажистами, клінічними ординаторами, аспірантами навчальних програм на рівні обов'язкових вимог щодо змісту, рівня та обсягу освіти, сприяти розвиткові здібностей дітей, учнів, студентів;		
забезпечує результативність та якість роботи;		
додаткова оплачувана відпустка;		
підвищення кваліфікації, перепідготовку, вільний вибір змісту, програм, форм навчання, навчальних закладів, установ та організацій, що здійснюють підвищення кваліфікації і перепідготовку;		
захист професійної честі, гідності;		
вільний вибір форм, методів, засобів навчання, виявлення педагогічної ініціативи;		
індивідуальну педагогічну діяльність;		
додержувати педагогічної етики, моралі, поважати гідність дитини, учня, студента;		
участь у громадському самоврядуванні;		
настановленням і особистим прикладом утверджувати повагу до принципів загальнолюдської моралі: правди, справедливості, відданості, патріотизму, гуманізму, доброти, стриманості, працелюбства, поміркованості, інших добродійностей;		
користування подовженою оплачуваною відпусткою;		
забезпечення житлом у першочерговому порядку, пільгові кредити для індивідуального і кооперативного будівництва;		
придбання для працюючих у сільській місцевості основних продуктів харчування за цінами, встановленими для працівників сільського господарства;		
виховувати у дітей та молоді повагу до батьків, жінки, старших за віком, народних традицій та звичаїв, національних, історичних, культурних цінностей України, її державного і соціального устрою, дбайливе ставлення до історико-культурного та природного середовища		

країни;		
постійно підвищувати професійний рівень, педагогічну майстерність, загальну культуру;		
одержання службового житла;		
не допускати відволікання від виконання професійних обов'язків за винятком випадків, передбачених чинним законодавством.		
готувати учнів та студентів до свідомого життя в дусі взаєморозуміння, миру, злагоди між усіма народами, етнічними, національними, релігійними групами;		
захищати дітей, молодь від будь-яких форм фізичного або психічного насильства, запобігати вживанню ними алкоголю, наркотиків, іншим шкідливим звичкам.		

Діти, учні, вихованці, батьки та особи, що їй замінюють:

Дошкільні навчальні заклади

<i>Перелік права та обов'язків учасників навчально-виховного процесу</i>	<i>Право</i>	<i>Обов'язок</i>
Діти (вихованці):		
здоровий спосіб життя.		
безоплатну дошкільну освіту в державних і комунальних дошкільних навчальних закладах		
безпечні та нешкідливі для здоров'я умови утримання, розвитку, виховання і навчання;		
захист від будь-якої інформації, пропаганди та агітації, що завдає шкоди її здоров'ю, моральному та духовному розвитку;		
безоплатне медичне обслуговування у державних і комунальних дошкільних навчальних закладах;		
захист від будь-яких форм експлуатації та дій, які шкодять здоров'ю дитини, а також від фізичного та психологічного насильства, приниження її гідності;		
Батьки або особи, які їх замінюють:		
виховувати, розвивати і навчати дитину в родинному колі;		
вибирати дошкільний навчальний заклад та форму здобуття дитиною дошкільної освіти;		
виховувати у дітей любов до України, повагу до національних, історичних, культурних цінностей Українського народу, дбайливе ставлення до довкілля;		
забезпечувати умови для здобуття дітьми старшого дошкільного віку дошкільної освіти за будь-якою формою;		
постійно дбати про фізичне здоров'я, психічний стан дітей, створювати належні умови для розвитку їх природних задатків, нахилів та здібностей;		
обирати і бути обраними до органів громадського самоврядування дошкільного навчального закладу;		
виховувати у дитини працелюбність, шанобливе ставлення до старших за віком, державної мови, регіональних мов або мов меншин і рідної мови, до народних традицій і звичаїв.		
поважати гідність дитини;		
звертатися до відповідних органів управління освітою з питань розвитку, виховання і навчання своїх дітей; захищати законні інтереси своїх дітей у відповідних державних органах і суді.		

Загальноосвітній та позашкільні навчальні заклади

<i>Права / обов'язки учасників навчально-виховного процесу</i>	<i>Право</i>	<i>Обов'язок</i>
Учні (вихованці):		
додержання законодавства, моральних, етичних норм;		
навчання для здобуття загальної середньої освіти;		
вибір навчального закладу, форми навчання, індивідуальних програм, позакласних занять;		
участь у науково-дослідній діяльності, конференціях, олімпіадах, виставках, конкурсах;		
додержання правил внутрішнього розпорядку навчального закладу;		
одержання направлення на навчання, у тому числі за кордон;		
доступ до інформації в усіх галузях знань;		
пільговий проїзд до місця навчання і додому;		
участь у громадському самоврядуванні;		
пільгове або безоплатне відвідування музеїв, історико-архітектурних пам'ятників;		
користування навчальною, культурною, спортивною, побутовою, оздоровчою базою навчального закладу;		
безпечні та нешкідливі умови навчання;		
умови для фізичного розвитку та зміцнення здоров'я,		
систематичне та глибоке оволодіння знаннями, практичними навичками;		
захист від будь-яких форм експлуатації, фізичного та психічного насильства, від дій педагогічних, інших працівників, які порушують права або принижують їх честь і гідність;		
безоплатне медичне обслуговування в закладах охорони здоров'я, користування послугами закладів охорони здоров'я, засобами лікування, профілактики захворювань та зміцнення здоров'я;		
підвищення загального культурного рівня;		
Батьки та особи, що їх замінюють:		
постійно дбати про фізичне здоров'я, психічний стан дітей, створювати належні умови для розвитку їх природних здібностей;		
визирати навчальні заклади та форми навчання для неповнолітніх дітей;		
забезпечувати умови для здобуття дитиною повної загальної середньої освіти за будь-якою формою навчання;		
приймати рішення щодо участі дитини в інноваційній діяльності загальноосвітнього навчального закладу;		
поважати гідність дитини, виховувати працелюбність, почуття доброти, милосердя, шанобливе ставлення до сім'ї, старших за віком, державної, регіональних мов або мов меншин і рідної мови, до народних традицій і звичаїв;		
обирати і бути обраними до органів громадського самоврядування загальноосвітніх навчальних закладів;		
звертатися до відповідних органів управління освітою з питань навчання і виховання дітей;		
виховувати повагу до національних, історичних, культурних цінностей Українського народу, дбайливе ставлення до історико-культурного надбання та навколишнього природного середовища, любов до України.		
захищати законні інтереси дітей.		

II. Навчальна дискусія.

III. Перевірка виконання самостійної роботи.

Рекомендована література:

I – Нормативно-правові акти:

1. Конституція України від 28.06.1996 № 254к/96-ВР (зі змінами і доповненнями).
2. Бюджетний кодекс України // Відомості Верховної Ради України (ВВР), 2010, № 50-51. – ст.572.
3. Закон України від 23 травня 1991 року "Про освіту" // Відомості Верховної Ради УРСР. – 1991. -№ 34. - Ст. 451.
4. Закон України від 1 липня 2014 року "Про вищу освіту" // Офіційний вісник України. – 2014. - № 63. - Ст. 1728.
5. Закон України від 10 лютого 1998 року "Про професійно-технічну освіту" // Відомості Верховної Ради України. – 1998. -№ 32. - Ст. 215.
6. Закон України від 13 травня 1999 року "Про загальну середню освіту" // Відомості Верховної Ради України. – 1999. -№ 28. - Ст. 230.
7. Закон України від 22 червня 2000 року "Про позашкільну освіту" // Відомості Верховної Ради України. – 2000. - № 46. - Ст. 393.
8. Закон України від 11 липня 2001 року "Про дошкільну освіту" // Відомості Верховної Ради України. – 2001. - № 49. - Ст. 259.
9. Указ Президента України від 25 квітня 2013 року № 240 "Питання Міністерства освіти і науки України" // Офіційний вісник України. – 2013. - № 34. - Ст. 1206.
10. Указ Президента України від 25 червня 2013 р. "Про Національну стратегію розвитку освіти в Україні на період до 2021 року" // Офіційний вісник України. – 2013. - № 50. - Ст. 1783.
11. Указ Президента України від 17 квітня 2002 року № 347 "Про Національну доктрину розвитку освіти" // Офіційний вісник України. – 2002. - № 16. - Ст. 860.
12. Постанова Кабінету Міністрів України від 3 листопада 1993 року № 896 "Про Державну національну програму "Освіта" ("Україна ХХІ століття").
13. Постанова Кабінету Міністрів України від 27 серпня 2010 року № 796 "Про затвердження переліку платних послуг, які можуть надаватися навчальними закладами, іншими установами та закладами системи освіти, що належать до державної і комунальної форми власності" // Офіційний вісник України. – 2010. - № 67. - Ст. 2410.
14. Постанова Кабінету Міністрів України від 6 травня 2001 року № 433 "Про затвердження переліку типів позашкільних навчальних закладів і Положення про позашкільний навчальний заклад" // Офіційний вісник України. – 2001. - № 20. - Ст. 847.
15. Постанова Кабінету Міністрів України від 12 березня 2003 року № 305 "Про затвердження Положення про дошкільний навчальний заклад" // Офіційний вісник України. – 2003. - № 11. - Ст. 476.
16. Постанова Кабінету Міністрів України від 27 серпня 2010 року № 778 "Про затвердження Положення про загальноосвітній навчальний заклад" // Офіційний вісник України. – 2010. - № 65. - Ст. 2291.
17. Постанова Кабінету Міністрів України від 13 липня 2011 року № 752 "Про створення Єдиної державної електронної бази з питань освіти" // Офіційний вісник України. – 2011. - № 55. - Ст. 2191.
18. Постанова Кабінету Міністрів України від 26 серпня 2015 р. № 657. «Про затвердження Порядку розміщення вищими і професійно-технічними навчальними закладами на вкладних (депозитних) рахунках в установах банків державного сектору економіки вільних бюджетних коштів, отриманих за надання платних послуг»
19. Постанова Кабінету Міністрів України від 31 серпня 2011 р. № 924 «Питання національного інформаційного центру академічної мобільності».
20. Постанова Кабінету Міністрів України від 12 серпня 2015 р. № 579 «Про затвердження положення про порядок реалізації права на академічну мобільність».
21. Наказ Міністерства освіти і науки України від 05 травня 2015 р. № 504 «Деякі питання визнання в Україні іноземних документів про освіту» про затвердження «Порядку

визнання здобутих в іноземних вищих навчальних закладах ступенів вищої освіти», зареєстрованого в Міністерстві юстиції 27 червня 2015 р. за № 614/27059 та про затвердження «Порядку визнання в Україні документів про середню, середню професійну, професійну освіту, виданих навчальними закладами інших держав», зареєстрованого в Міністерстві юстиції 27 червня 2015 р. за № 615/27060.

II – Основні джерела:

22. Управління освітою та шкільна автономія: погляд зі школи: аналітична доповідь / Заг. ред. Парашенко Л. І. – К.: “2UP”, 2013.-64 с.
23. Буслов Е. В. Законодательная база управления образовательным учреждением: функциональная полнота и пути совершенствования / Е. В. Буслов // Право и образование. – 2006. – № 1. – С. 41–47.
24. Валеєв Р. Г. Освітнє право України : навч. посібник. – Луганськ, 2011. – 287 с.
25. Владыкина Т. А. К проблеме образовательного права /Т. А. Владыкина // Рос. юрид. журн. – 2001. – № 4. – С. 25–34.
26. Грабовський В.А. Державно-громадське управління загальною середньою освітою на районному рівні : дис... канд. наук з держ. упр.: 25.00.02. – К., 2006. – 233 с.
27. Дрожжина Т.В. Юридичний довідник керівника школи/ Т.В. Дрожжина – Х.: Вид. група "Основа", 2011. – 240 с.
28. Загородній С.А. Договір про професійну підготовку у вищому навчальному закладі / С.А. Загородній // Автореф. дис. канд. юрид. наук: 12.00.03. – Харківський нац. ун-тет внутр. справ. - Харків, 2007.- 20 с.
29. Евдокимова В. В. Правовые акты в сфере образования: понятия и черты / В. В. Евдокимова // Право и государство. – 2008. – № 1. – С. 28–31.
30. Ильичев И. Е. Правовой статус педагогических работников / И. Е. Ильичев, А. Ю. Лазарев // Право и образование. – 2001. – № 1.
31. Князева А. Г. К вопросу о систематизации законодательства об образовании / А. Г. Князева // Право и политика. – 2007. – № 5. – С. 76–80.
32. Котюк В.О. Основи держави і права. Навчальний посібник.-3-тє вид., доп. і перероб.- К.: Атіка, 2001.- 432 с.
33. Куров С.В. Образование и гражданское право. Учебное пособие. М, 2004. - 123 с.
34. Миннигулова Д. Б. Проблемы понятия и структуры образовательного права / Д. Б. Миннигулова // Право и образование. – 2009. – № 4. – С. 21–28.
35. Образовательное законодательство: теоретические и практические проблемы. Общая часть / Шкатулла В.И.; Под ред.: Кудрявцев Ю.А. - М.: Изд-во Исслед. центра пробл. качества подготовки специалистов, 1997. - 164 с.
36. Освітнє право : конспект лекцій / [авт. кол.: В. В. Астахов, К. В. Астахова (мол.), О. Л. Войно-Данчишина та ін.] ; за заг. ред. В. В. Астахова ; Нар. укр. акад. ; Міжнар. фонд «Відродження». – Х. : Вид-во НУА, 2011. – 144 с.
37. Тарусова Л.І. Правова грамотність керівників загальноосвітніх навчальних закладів // Підготовка керівника середнього закладу освіти: Навчальний посібник / За ред. Л.І.Даниленко. – К.: Міленіум, 2004. – С.103–113.

III – Інтернет-ресурси:

38. Міністерство освіти і науки України [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://www.mon.gov.ua>.
39. Законодавство України [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://zakon.rada.gov.ua>.
40. Державна інспекція навчальних закладів України [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://www.dinz.gov.ua>

41. Національна бібліотека України імені В. І. Вернадського [Електронний ресурс] — Режим доступу: <http://www.nbuv.gov.ua>.
42. Департамент освіти і науки, молоді та спорту виконавчого органу Київської міської ради (Київської міської державної адміністрації) [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://www.guon.kiev.ua>.
43. Єдиний державний реєстр судових рішень [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://www.reyestr.court.gov.ua>.
44. Постанова Кабінету Міністрів України від 12 серпня 2-15 р. № 579 «Про затвердження Положення про порядок реалізації права на академічну мобільність», [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://www.kmu.gov.ua/control/uk/cardnpd?docid=248409199>

IV. Завдання для самостійної роботи

Змістовний модуль I

Основи освітнього права

1. Які органи здійснюють нормативне делеговане тлумачення нормативно-правових актів в Україні? Які органи державної влади здійснили нормативне делеговане офіційне тлумачення Закону України "Про освіту"? Знайдіть ці тлумачення. В чому суть цих тлумачень?
2. Назвіть три види колізій в законодавстві. Проаналізуйте (1) ст. 18 Закону України від 23 травня 1991 року "Про освіту" та (2) Постанову Кабінету Міністрів України від 05.04.1994 р. № 228 "Про порядок створення, реорганізації і ліквідації навчально-виховних закладів". Які існують неузгодженості між цими двома нормативно-правовими документами? Який спосіб треба використати, щоб подолати колізію?
3. Проаналізуйте структуру Закону України "Про освіту" та Закону України "Про загальну середню освіту". З яких розділів складається кожен із законів? В чому відмінність структури? Як можна пояснити цю відмінність?
4. Заповніть прогалини шляхом наведення по одному прикладу нормативно-правових актів або окремих норм з нормативно-правових актів у сфері освіти. Не використовуйте приклади, наведені в навчальному посібнику. Для пошуку відповідей рекомендовано користуватись офіційним сайтом Верховної Ради України (<http://zakon.rada.gov.ua>) та збірниками нормативно-правових документів у сфері освіти.

Нормативно-правові акти класифікуються за такими ознаками:

- за сферою дії –

загальні...

спеціальні...

локальні ...

- за природою волевиявлення –

акти встановлення норм права...

акти заміни норм права ...

акти скасування норм права...

- за предметом (галузями законодавства)

конституційно-правові...

адміністративно-правові...

цивільно-правові...

сімейно-правові...

земельно-правові...

кримінально-правові...

- за юридичною силою
закони ...
підзаконні нормативно-правові акти...

- за суб'єктами нормотворчості –
нормативно-правові акти Президента України...
нормативно-правові акти Кабінету Міністрів України...
нормативно-правові акти міністерств і відомств...
нормативно-правові акти органів місцевого самоврядування...
нормативно-правові акти органів місцевої державної влади...

Змістовий модуль II. Основи трудового та сімейного права

Опис завдання 1:

Підготуйте проекти таких наказів:

- 1) про звільнення у зв'язку із прогулом;
- 2) про надання відпустки по догляду за дитиною до досягнення дитиною трирічного віку;
- 3) про надання щорічної відпустки викладачу математики Ковальчуку;
- 4) про преміювання працівників у зв'язку з професійним святом.

Опис завдання 2:

Підготуйте листа, адресованого батькам, які не виконують належним чином батьківських обов'язків. В листі треба пояснити, якими нормативно-правовими актами передбачено обов'язок батьків доглядати і виховувати дитину, а також, що сімейне, адміністративне і кримінальне законодавство передбачає санкції за невиконання цього обов'язку (з посиланням на норми кодексів і законів).

Змістовний модуль III

Правова охорона творчої, інтелектуальної діяльності учасників освітнього процесу

Опис завдання 1:

Примітка: Для пошуку відповідей рекомендовано користуватись офіційним сайтом Державної служби інтелектуальної власності (http://sips.gov.ua/ua/authors_rights.html), Законом України «Про вищу освіту» (<http://zakon.rada.gov.ua>), Законом України «Про авторські і суміжні права» (<http://zakon.rada.gov.ua>).

Дайте відповіді на запитання:

1. Які органи державної влади здійснюють виконання державної політики з інтелектуальної власності?
2. Назвіть організацію, яка проводить експертизу об'єктів патентного права? Який орган видає патенти?
3. Проаналізуйте главу 75 Цивільного кодексу України. Які договори необхідно обов'язково реєструвати?
4. За рахунок яких надходжень здійснюються витрати державних і комунальних навчальних закладів, понесені у зв'язку із забезпеченням правової охорони на

- об'єкти права інтелектуальної власності, майнові права на які набуті в установленому законом порядку.
5. Чи необхідно відображати вартість об'єктів права інтелектуальної власності у бухгалтерському обліку вищого навчального закладу?
 6. Проаналізуйте ст.32 Закону України «Про вищу освіту». Які заходи повинні вживати вищі навчальні заклади для запобігання академічному плагіату?
 7. Що є правопорушенням стосовно твору, який охороняється авторським правом?
 8. Які дії згідно з ст. 52 Закону України «Про авторське право і суміжні права» власник авторських і суміжних прав має право вимагати від правопорушника?

Опис завдання 2:

- *Підготуйте авторський договір (на вибір один):*
- на передачу виключного права на використання твору між викладачем і видавництвом;
 - на передачу невиключного права на використання твору між викладачем і видавництвом;
 - на передачу невиключного права на використання твору між колективом з 3 авторів та видавництвом;
 - торами на передачу виключного права на використання твору між колективом з 3 авторів та видавництвом.

Змістовий модуль IV

Нормативно-правове забезпечення у галузі освіти

Для пошуку відповідей рекомендовано користуватись:

- офіційним сайтом Верховної Ради України (<http://zakon.rada.gov.ua>) та збірниками нормативно-правових документів у сфері освіти;
- офіційним сайтом Міністерства освіти і науки України (<http://mon.gov.ua>).

Опис Завдання 1:

1. Проаналізуйте статті 1, 5, 8, 12, 31 Закону України «Про вищу освіту». Дайте відповіді на такі запитання:
 - Які є рівні і ступені вищої освіти? Чому, на вашу думку, визначено законодавцем і рівні і ступені?
 - Чим відрізняється і чим схожі поняття компетентності і результату навчання?
 - Якій зв'язок між освітньої програмою і спеціальність?
 - Яким органом і який підзаконний акт розробляється для регулювання роботи Єдиної державної електронної бази з питань освіти?
 - Ким здійснюється управління у сфері вищої освіти?
 - Хто може утворювати, реорганізовувати, ліквідувати вищий навчальний заклад?
 - Які права автономії вищі навчальні заклади і які, на вашу думку, позитивні наслідки для системи вищої освіти матимуть нові зміни?

Опис Завдання 2:

1. Проаналізуйте ст. 3 Закону України «Про загальну середню освіту». На яких цінностях і принципах ґрунтується загальна середня освіта? Які принципи, на вашу думку, слід ще додати до статті Закону.
2. Назвіть типи навчальних закладів, які визначаються в системі загальної середньої освіти Законом України «Про загальну середню освіту»? Що їх об'єднує?
3. Проаналізуйте ст.11 Закону України «Про загальну середню освіту». Хто приймає рішення про створення, реорганізацію та ліквідацію загальноосвітнього навчального закладу для навчальних закладів, заснованих на приватній формі власності, на комунальній формах власності? Чи можуть релігійні організації бути засновниками загальноосвітніх навчальних закладів?
4. Які типи навчальних закладів в системі дошкільної освіти визначає Закон України «Про дошкільну освіту» згідно зі ст.12, 19?
5. Що називають Базовим компонентом дошкільної освіти відповідно до ст.19, 22, 23 Закону України «Про дошкільну освіту»? Хто розробляє і затверджує Базовий компонент дошкільної освіти?
6. Проаналізуйте ст.14, ст.41 Закону України «Про дошкільну освіту» щодо нормативів комплектування груп дошкільного навчального закладу. Що треба змінити, на вашу думку, щоб не порушувалася норма даної статті?
7. Проаналізуйте Розділ VI Закону України «Про дошкільну освіту». Хто є учасниками навчально-виховного процесу в дошкільному навчальному закладі? Які права має дитина у дошкільному навчальному закладі? Які права та обов'язки мають батьки або особи, які їх замінюють?

КАРТА САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ СТУДЕНТА

Змістовий модуль до теми курсу	Академічний контроль	Бали	Термін виконання (тижні)
Змістовний модуль I. Основи освітнього права	Семінарське/практичне заняття, підсумкове тестування	5	I-II
Змістовний модуль II. Основи трудового та сімейного права	Семінарське/практичне заняття, підсумкове тестування	5	II-III
Змістовний модуль III. Правова охорона творчої, інтелектуальної діяльності учасників освітнього процесу	Семінарське/практичне заняття, підсумкове тестування	5	IV-V
Змістовний модуль IV. Нормативно-правове забезпечення у галузі освіти	Семінарське/практичне заняття, підсумкове тестування	5	V- VI

V. Система поточного і підсумкового контролю знань

Навчальні досягнення студентів із дисципліни «Правова компетентність керівника навчального закладу» оцінюються за модульно-рейтинговою системою, в основу якої покладено принцип обов'язковості модульного контролю, накопичувальної системи оцінювання рівня знань, умінь та навичок: збільшення кількості підсумкових балів до 100 балів.

Контроль успішності студентів з урахуванням поточного і підсумкового оцінювання здійснюється відповідно до навчально-методичної карти, де зазначено види і терміни контролю. Систему рейтингових балів для різних видів контролю та порядок їх переведення у національну (4-бальну) та європейську (ECTS) шкалу подано у таблицях.

**Розрахунок рейтингових балів
за видами поточного (модульного) контролю**

№ зп	Вид діяльності студента	Макс. кількість балів за одиницю	Модуль 1		Модуль 2		Модуль 3		Модуль 4	
			Кільк. одиниць до розрахунку	Макс. кількість балів за вид	Кільк. одиниць до розрахунку	Макс. кількість балів за вид	Кільк. одиниць до розрахунку	Макс. кількість балів за вид	Кільк. одиниць до розрахунку	Макс. кількість балів за вид
1	Відвідування лекцій	1	3	3	3	3	3	3	3	3
2	Відвідування практичних (семінарських, лаб.) занять	1	3	3	3	3	3	3	3	3
3	Виконання завдання для самостійної роботи (домашнього завдання)	5	5	5	5	5	5	5	5	5
4	Робота на практик. (семінарськ.) занятті (в т.ч. доповідь, виступ, повідомл., дискусія)	10	1	10	1	10	1	10	1	10
5	Індивідуальне навчально-дослідне завдання (ІНДЗ)	30								
6	Опрацювання фахових видань (в т.ч. першоджерел)	10								
7	Написання реферату	15								
8	Виконання модульної контрольної роботи	25	1	25	1	25	1	25	1	25
9	Виконання тестового контролю, експрес-контроль	10	1	10	1	10	1	10	1	10
10	Творча робота (в т.ч. есе)	20								
	Підсумковий рейтинговий бал		14	56	14	56	14	56	14	56
			224							
	Коефіцієнт переведення рейтингу у 100-бальну шкалу		2,24							

У процесі оцінювання навчальних досягнень студентів застосовуються такі методи:

- *Методи усного контролю:* індивідуальне опитування, фронтальне опитування, співбесіда, дискусія, залік.
- *Методи письмового контролю:* модульне письмове тестування, підсумкова письмове тестування, звіт.
- *Комп'ютерного контролю:* тестове опитування.
- *Методи самоконтролю:* уміння самостійно оцінювати свої знання, самоаналіз.

Порядок переведення рейтингових показників успішності у систему оцінювання ECTS

Оцінка ECTS	Значення оцінки	Оцінка за шкалою університету	Оцінка за національною шкалою	
A	Відмінно – відмінний рівень знань в межах обов'язкового матеріалу	90 – 100 балів	відмінно	Зараховано
B	Дуже добре – достатньо високий рівень знань в межах обов'язкового матеріалу	82 – 89 балів	добре	
C	Добре – в цілому добрий рівень знань з незначною кількістю помилок	75 – 81		
D	Задовільно – посередній рівень знань із значною кількістю помилок	69 – 74	задовільно	
E	Достатньо – мінімально можливий допустимий рівень знань	60 – 68		
FX	Незадовільно з можливістю повторного складання – незадовільний рівень знань з можливістю перескладання за умови самостійного опрацювання	35 – 59	незадовільно	Незараховано
F	Незадовільно з обов'язковим повторним вивченням курсу – досить низький рівень знань, що вимагає повторного вивчення дисципліни	1 – 34		

Кожний модуль включає бали за поточну роботу студента на семінарських заняттях, виконання самостійної роботи, індивідуальну роботу, модульних контрольних робіт.

Виконання модульних контрольних робіт здійснюється в режимі комп'ютерної діагностики або з використанням роздрукованих завдань.

Кількість балів за роботу з теоретичним матеріалом, на практичних заняттях, під час виконання самостійної та індивідуальної роботи залежить від дотримання таких вимог:

- своєчасність виконання навчальних завдань;
- повний обсяг їх виконання;
- якість виконання навчальних завдань;
- самостійність виконання;
- творчий підхід у виконанні завдань;
- ініціативність у навчальній діяльності.

VI. МЕТОДИ НАВЧАННЯ

I. Методи організації та здійснення навчально-пізнавальної діяльності

1) За джерелом інформації:

- *Словесні*: лекція (традиційна, проблемна, лекція-прес-конференція) із застосуванням комп'ютерних інформаційних технологій (Power Point – презентація), семінари, пояснення, розповідь, бесіда.
- *Наочні*: спостереження, ілюстрація, демонстрація.
- *Практичні*: вправи, ділові ігри, тренінги.

2) За логікою передачі і сприймання навчальної інформації: індуктивні, дедуктивні, аналітичні, синтетичні.

3) За ступенем самостійності мислення: репродуктивні, пошукові, дослідницькі.

4) За ступенем керування навчальною діяльністю: під керівництвом викладача; самостійна робота студентів з книгою, з електронними джерелами; виконання індивідуальних навчальних завдань.

II. Методи стимулювання інтересу до навчання і мотивації навчально-пізнавальної діяльності: навчальні дискусії; створення ситуації пізнавальної новизни; створення ситуацій зацікавленості (метод цікавих аналогій) тощо.

VII. МЕТОДИЧНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ КУРСУ

- опорні конспекти лекцій;
- навчальні посібники;
- робоча навчальна програма;
- збірка тестових і контрольних завдань для тематичного (модульного) оцінювання навчальних досягнень студентів;
- засоби підсумкового контролю (комп'ютерна програма тестування, комплект друкованих завдань для підсумкового контролю);
- завдання для ректорського контролю знань студентів з навчальної дисципліни «Правові аспекти управління навчальним закладом».

VIII. ТЕСТОВІ ЗАВДАННЯ (ПМК)

1. Інститути права поділяються на (оберіть одну правильну відповідь):
 - Прості і комплексні.
 - Прості і складні.
 - Одно-елементні та багатоелементні.

2. Із запропонованих методів оберіть ті, що застосовуються в правому регулюванні суспільних відносин:
 - Метод імперативності.
 - Метод диспозитивності.
 - Метод заборон.
 - Метод дозволів.
 - Метод приписів.

3. Із запропонованих методів оберіть ті, що застосовуються в правому регулюванні освітніх відносин:
 - Метод імперативності.
 - Метод диспозитивності.
 - Метод заборон.
 - Метод дозволів.

- Метод приписів.
4. Із поданого переліку оберіть галузі права, що належать до матеріальних:
 - Цивільне право.
 - Освітнє право.
 - Цивільно-процесуальне право.
 - Господарське право.
 - Конституційне право.
 5. Із поданого переліку оберіть відносини, що складають предмет комплексних інститутів цивільного та освітнього права:
 - Визначення змісту статуту НЗ.
 - Винесення догани педагогічному працівнику.
 - Порядок створення, реорганізації і ліквідації НЗ.
 - Сплата неустойки за невиконання договірною обов'язку.
 - Надання платних освітніх послуг.
 6. Із поданого переліку оберіть найбільш поширене джерело освітнього права (оберіть одну правильну відповідь):
 - Правовий звичай.
 - Правовий прецедент.
 - Правова доктрина.
 - Нормативно-правовий договір.
 - Нормативно-правовий акт.
 7. Із поданого переліку оберіть галузь права, яка регулює майнові і особисті немайнові відносини між фізичними та юридичними особами, територіальними громадами, державою засновані на юридичній рівності, вільному волевиявленні, майновій самостійності сторін:
 - Конституційне право.
 - Цивільне право.
 - Господарське право.
 - Адміністративне право.
 - Фінансове право.
 8. Із поданого переліку оберіть галузь права, яка регулює суспільні відносини у сфері підприємництва, тобто самостійної, ініціативної, систематичної на власний ризик діяльності з виробництва продукції, виконання робіт, надання послуг і торгівлі з метою одержання прибутку:
 - Конституційне право.
 - Цивільне право.
 - Господарське право.
 - Адміністративне право.
 - Фінансове право.
 9. З наведеного переліку оберіть ознаки нормативно-правових актів:
 - Містять загальнообов'язкові правила поведінки.
 - Є результатом діяльності законодавчих, виконавчих чи судових органів державної влади.
 - Мають відповідну юридичну силу, яка пов'язує їх з іншими нормативно-правовими актами та встановлює субординацію між ними.
 - Характеризуються неконкретністю адресата.

➤ За невиконання вимог нормативно-правових актів завжди наступає юридична відповідальність.

10. До якої групи нормативно-правових актів за критерієм предмету можна віднести Постанову Кабінету Міністрів України від 9 серпня 2001 року № 978 "Про затвердження Положення про акредитацію вищих навчальних закладів і спеціальностей у вищих навчальних закладах та вищих професійних училищах":

- Конституційно-правові.
- Адміністративно-правові.
- Цивільно-правові.
- Сімейно-правові.
- Земельно-правові.
- Кримінально-правові.

11. Нормативно-правові акти за юридичною силою поділяються на (оберіть одну правильну відповідь):

- Закони і постанови Кабінету Міністрів України.
- Закони і накази міністерств і відомств.
- Закони і підзаконні нормативно-правові акти.
- Закони і судові прецеденти.

12. Оберіть з наведеного переліку кодифікаційні закони:

- Закон України "Про освіту".
- Закон України "Про наукову і науково-технічну діяльність"
- Кодекс законів про працю.
- Закон України "Про відпустки".
- Сімейний кодекс України.

13. Встановіть правильну послідовність нормативно-правових актів по мірі зменшення їх юридичної сили:

- Указ Президента України від 17.04.2002 року № 347/2002 "Про Національну доктрину розвитку освіти".
- Загальна декларація прав людини.
- Постанова Кабінету Міністрів України від 23.11.2011 року № 1392 "Про затвердження Державного стандарту базової і повної загальної середньої освіти"
- Конституція України.
- Наказ МОН від 06.12.2010 року № 1205 "Про затвердження Типових штатних нормативів загальноосвітніх навчальних закладів"

14. Чи є вірним твердження, що за суб'єктом тлумачення поділяють на нормативне та каузальне (індивідуальне)?

- Так.
- Ні.

15. З наведеного переліку оберіть суб'єктів, хто здійснює нормативне делеговане тлумачення:

- Конституційний Суд України.
- Верховний Суд України.
- Президент України.
- Вищий господарський суд України.
- Уповноважений Верховної Ради з прав людини.

16. З наведеного переліку оберіть суб'єктів, хто здійснює неофіційне тлумачення:

- Адвокат.
- Директор НЗ.
- Міністерство освіти і науки України.
- Професор права.

17. З наведеного переліку оберіть види колізій в законодавстві:

- Колізія за часом прийняття нормативно-правового акту.
- Колізія за юридичною силою норм права.
- Колізія між загальною та спеціальною нормою права

18. Як можна охарактеризувати співвідношення приватного та публічного права:

- Конкурують одне з одним.
- Є взаємозалежними.
- Знаходяться в діалектичній єдності.

19. Які з наведених галузей права належать до приватного права:

- Цивільне право.
- Сімейне право.
- Конституційне право.
- Адміністративне право.
- Кримінальне право.
- Житлове право.
- Фінансове право.
- Адміністративно-процесуальне право.
- Трудове право.

20. Які з наведених галузей права належать до публічного права:

- Цивільне право.
- Сімейне право.
- Конституційне право.
- Адміністративне право.
- Кримінальне право.
- Житлове право.
- Фінансове право.
- Адміністративно-процесуальне право.
- Трудове право.

21. Серед наведених ознак оберіть ті, що характерні для юридичної особи:

- Майнова відокремленість.
- Майнова відповідальність.
- Наявність установчих документів.
- Наявність свідоцтва платника податків.
- Використання найманої праці.
- Процесуальна правоздатність.

22. Серед наведеного переліку оберіть юридичних осіб публічного права:

- Міністерство освіти і науки України.
- Одеська загальноосвітня приватна школа I - III ступенів № 1 "Універсал" Одеської області.
- Приватний загальноосвітній навчальний заклад Кобзарик.

- Департамент освіти і науки, молоді та спорту виконавчого органу Київської міської ради (Київської міської державної адміністрації).
23. Згідно з Господарським кодексом в Україні можуть діяти підприємства таких форм власності (оберіть одну правильну відповідь):
- Приватне і державне підприємство.
 - Приватне, комунальне та державне підприємство.
 - Приватне, колективне, комунальне та державне підприємство
 - Приватне, колективне, комунальне, державне, змішане підприємство.
24. Серед наведеного оберіть контролюючі органи, що перевіряють діяльність ЗНЗ:
- Органи управління освітою.
 - Органи державного казначейства;
 - Підрозділи державної контрольно-ревізійної служби;
 - Державна санітарно-епідеміологічна служба;
 - Державна податкова служба;
 - Державна комісія з цінних паперів та фондового ринку.
 - Інспекція державного пожежного нагляду району, міста;
25. До державних органів управління освітою в Україні належать:
- Міністерство освіти і науки України.
 - Вища атестаційна комісія України.
 - Міністерство освіти Автономної Республіки Крим.
 - Місцеві органи виконавчої влади.
 - Органи місцевого самоврядування.
26. Серед наведеного оберіть приклади самоврядування у сфері середньої освіти:
- Загальні збори колективу НЗ.
 - Районна конференція педагогічних працівників.
 - З'їзд працівників освіти Автономної Республіки Крим.
 - Всеукраїнський з'їзд працівників освіти.
 - Піклувальна рада ЗНЗ.
 - Рада ЗНЗ.
27. Чи є вірним твердження, що приватне та публічне право регулюють суспільні відносини в сфері освіти?
- Так.
 - Ні.
28. Серед наведеного переліку оберіть тих суб'єктів, хто може створити ЗНЗ:
- Міністерство освіти і науки, молоді та спорту Автономної Республіки Крим.
 - Президент України.
 - Київська міська рада.
 - Приватна фізична особа.
29. Серед наведеного оберіть органи ліцензування діяльності з надання освітніх послуг:
- Кабінет Міністрів України.
 - Міністерство освіти і науки України.
 - Міністерство освіти і науки, молоді та спорту Автономної Республіки Крим.
 - Органи управління освітою обласних, Київської та Севастопольської міських держадміністрацій.

- Органи місцевого самоврядування.
30. Чи є вірним твердження, що акредитації підлягають всі типи навчальних закладів?
- Так.
 - Ні.
31. Чи є вірним твердження, що акредитація проводиться за ініціативи НЗ?
- Так.
 - Ні.
32. Деліктоздатність - це:
- Здатність особи нести юридичну відповідальність.
 - Здатність укладати цивільно-правові договори.
 - Здатність вступати у правовідносини.
33. До якого виду юридичної відповідальності належить відшкодування збитків?
- Конституційно-правова.
 - Адміністративно-правова.
 - Цивільно-правова.
 - Трудова.
 - Кримінально-правова.
34. До яких видів юридичної відповідальності належить сплата штрафу?
- Конституційно-правова.
 - Адміністративно-правова.
 - Цивільно-правова.
 - Трудова.
 - Кримінально-правова.
35. Який загальний строк накладання адміністративного стягнення? (оберіть одну правильну відповідь)
- Не пізніше як через 2 місяці з дня вчинення правопорушення.
 - Не пізніше як через 3 місяці з дня вчинення правопорушення.
 - Не пізніше як через 3 роки з дня вчинення правопорушення.
36. Який загальний строк позовної давності передбачено Цивільним кодексом України? (оберіть одну правильну відповідь)
- Три місяці.
 - Два місяці.
 - Три роки.
 - Один рік.
37. Яка з наведених форм цивільно-правової відповідальності є загальною? (оберіть одну правильну відповідь)
- Відшкодування збитків.
 - Відшкодування моральної шкоди.
 - Сплата неустойки.
 - Втрата завдатку.
 - Конфіскація майна.
 - Примусове виконання обов'язку.
 - Втрата суб'єктивного цивільного права.

38. Чи є вірним твердження, що суб'єкт заподіяння шкоди та суб'єкт відповідальності можуть не співпадають?
- Так.
 - Ні.
39. З поданого переліку оберіть види трудової відповідальності:
- Дисциплінарна.
 - Матеріальна.
 - Моральна.
 - Кримінальна.
40. Чи є вірним твердження, що підстави звільнення керівника НЗ відрізняються від підстав звільнення педагогічних працівників?
- Так.
 - Ні.
41. Що означає "обмежена матеріальна відповідальність" в трудовому праві?
- Це відповідальність в межах мінімальної заробітної плати.
 - Це відповідальність в межах середньомісячного заробітку.
 - Це відповідальність в межах податкової соціальної пільги.
42. Чи є вірним твердження, що керівник НЗ є службовою особою?
- Так.
 - Ні.
43. Чи є вірним твердження, що Кримінальний кодекс України містить вичерпний перелік злочинів?
- Так.
 - Ні.
44. Чи є вірним твердження, що Кодекс України про адміністративні правопорушення містить вичерпний перелік злочинів?
- Так.
 - Ні.
45. Серед наведеного оберіть те, що може бути предметом хабара:
- Гроші.
 - Матеріальні цінності.
 - Безоплатне надання послуг майнового характеру.
 - Проведення будівельних або ремонтних робіт тощо.
46. Яке з наведених джерел права відіграє провідну роль в Україні? (оберіть одну правильну відповідь)
- Правовий звичай.
 - Правовий прецедент.
 - Правова доктрина.
 - Нормативно-правовий договір.
 - Нормативно-правовий акт.
47. Розмістіть нормативно-правові акти по мірі зменшення їх юридичної сили.
- Указ Президента України від 17 квітня 2002 року "Про Національну доктрину розвитку освіти".

- Конституція України.
- Наказ Міністерства освіти і науки України від 20 грудня 2002 року № 732 "Про затвердження Положення про індивідуальну форму навчання в загальноосвітніх навчальних закладах".
- Міжнародний пакт про економічні, соціальні і культурні права.

48. Чи є вірним твердження, що кодифікаційні та звичайні закони мають однакову юридичну силу?

- Так.
- Ні.

49. Які органи можуть здійснювати делеговане тлумачення норм права?

- Конституційний Суд України.
- Верховний Суд України.
- Вищий господарський суд України.
- Верховна Рада України.
- Президент України.

50. Яка інша назва у конкуренції загальної і спеціальної норми права?

- Часова.
- Ієрархічна.
- Змістовна.

51. Вкажіть обставини, що свідчать про прийняття працівника на роботу:

- Видача наказу власником або уповноваженим ним органом.
- Видача розпорядження власником або уповноваженим ним органом.
- Фактичний допуск до роботи.

52. З яким цивільно-правовим договором найбільше спільних рис має трудовий договір:

- Договір про надання послуг.
- Договір про спільну діяльність.
- Договір підряду.

53. Яка форма трудового договору передбачена Кодексом законів про працю України:

- Виключно письмова.
- Усна.
- Як правило письмова.

54. Які правові наслідки тягнуть за собою умови трудового договору, які погіршують становище працівників порівняно з законодавством України про працю?

- Є недійсними.
- Є нікчемними.
- Можуть бути оскаржені в судовому порядку.

55. Чи є вірним твердження, що трудовий договір повинен містити таку умову як строк дії договору?

- Так.
- Ні.

56. Із запропонованого переліку вкажіть умови, що є факультативними умовами трудового договору:

- Угода про сам факт прийняття на роботу.
- Про робоче місце.
- Про встановлення трудової функції працівника.
- Про розмір оплати праці.
- Про термін дії трудового договору.
- Про час початку роботи.
- Про випробування при прийнятті на роботу.
- Про забезпечення житлом.

57. Які правові наслідки передбачені трудовим законодавством у випадку затримки видачі трудової книжки з вини власника працівникові при звільненні?

- Сплачується середній заробіток за весь час вимушеного прогулу.
- Сплачується штраф у розмірі середнього заробітку.
- На керівника накладається дисциплінарне стягнення.

58. Який загальний строк випробування передбачений у Кодексі законів про працю України:

- Не може перевищувати одного місяця.
- Не може перевищувати трьох місяців.
- Не може перевищувати шести місяців.

59. Протягом якого строку роботодавець зобов'язаний оформити трудову книжку працівнику, який не мав до цього трудового стажу?

- Не пізніше п'яти днів після прийняття на роботу.
- Не пізніше десяти днів після прийняття на роботу.
- Законодавство не містить норми з приводу такого строку.

60. Яка інформація заноситься до трудової книжки?

- Відомості про роботу
- Заохочення за успіхи в роботі.
- Відомості про стягнення.

61. Чи є вірним твердження, що колективні договори укладаються тільки на державних підприємствах, установах, організаціях?

- Так.
- Ні.

62. На кого поширюється дія колективного договору?

- На всіх працівників підприємства.
- На працівників підприємства, що дали згоду на виконання умов колективного договору.
- Тільки на працівників, які є членами професійної спілки.

63. Чи є вірним твердження "якщо після закінчення строку трудового договору трудові відносини фактично тривають і жодна із сторін не вимагає їх припинення, дія цього договору вважається продовженою на невизначений строк"?

- Так.
- Ні.

64. За який строк працівник повинен попередити власника про своє бажання розірвати трудовий договір, укладений на невизначений строк?

- За тиждень.

- За два тижні.
- За три тижні.

65. Чи є вірним твердження, що при відсутності працівника на роботі його звільнення з ініціативи власника не допускається?

- Так.
- Ні.

66. З переліку оберіть ті випадки, що є підставою для розірвання трудового договору з ініціативи власника або уповноваженого ним органу

- Ліквідація підприємства.
- Виявлення невідповідності працівника займаній посаді або виконуваній роботі внаслідок недостатньої кваліфікації або стану здоров'я.
- Разове невиконання працівником без поважних причин обов'язків, покладених на нього трудовим договором.
- Прогул.
- Поновлення на роботі працівника, який раніше виконував цю роботу.
- Появи на роботі в нетверезому стані, у стані наркотичного або токсичного сп'яніння.
- Вчинення за місцем роботи розкрадання (в тому числі дрібного) майна власника.

67. З наведеного переліку оберіть види робочого часу:

- Повний.
- Скорочений.
- Неповний.
- Ненормований.

68. Яке загальне правило закріплене в Кодексі законів про працю України?

- Тривалість робочого часу працівників не може перевищувати 40 годин на тиждень.
- Тривалість робочого часу працівників не може перевищувати 50 годин на тиждень.
- Тривалість робочого часу працівників не може перевищувати 60 годин на тиждень.

69. Яке педагогічне навантаження встановлено для вчителів загальноосвітніх навчальних закладів?

- 18 годин на тиждень.
- 25 годин на тиждень.
- 30 годин на тиждень.

70. Чи є вірним твердження, що скорочений робочий час тягне зменшення заробітної плати:

- Так.
- Ні.

71. Які граничні норми залучення працівників до надурочних робіт?

- Не більше 100 годин на рік.
- Не більше 120 годин на рік.
- Не більше 150 годин на рік.

72. Які граничні норми встановлені законодавством щодо залучення працівників до надурочних робіт?

- не більше 4 годин протягом двох днів підряд;
- не більше 4 годин протягом дня;
- не більше 2 годин протягом двох днів підряд;

- не більше 2 годин протягом дня.

73. Чи є вірним твердження, що Кодекс законів про працю України встановлює перелік професій і посад для яких закріплено неповний робочий час?

- Так.
- Ні.

74. З наведеного переліку оберіть види часу відпочинку:

- Перерва для відпочинку і харчування.
- Щоденний відпочинок.
- Щотижневий безперервний відпочинок (вихідні дні).
- Святкові та неробочі дні.
- Щорічні відпустки.

75. З наведеного переліку вкажіть види компенсації за роботу у вихідний день:

- Надання іншого дня відпочинку.
- У грошовій формі у подвійному розмірі.
- У формі премії.

76. Які компенсації передбачені, якщо святковий або неробочий день (дні релігійних свят) збігається з вихідним днем?

- Вихідний день переноситься на наступний після святкового або неробочого.
- Компенсація здійснюється у грошовій формі.
- Законодавством компенсації не передбачені.

77. З наведеного переліку оберіть види відпусток:

- Щорічна відпустка.
- Додаткова відпустка у зв'язку із навчанням.
- Творча відпустка.
- Соціальна відпустка.
- Відпустка без збереження заробітної плати.

78. До якої групи належить відпустка для догляду за дитиною до досягнення нею 3-річного віку?

- Щорічна відпустка.
- Соціальна відпустка.
- Відпустка без збереження заробітної плати.

79. Яке загальне правило встановлено в Кодексі законів про працю України щодо тривалості щорічної основної відпустки?

- Щорічна основна відпустка надається працівникам тривалістю не менше як 24 календарних дні за відпрацьований робочий рік.
- Щорічна основна відпустка надається працівникам тривалістю не менше як 24 робочих дні за відпрацьований робочий рік.
- Щорічна основна відпустка надається працівникам тривалістю не менше як 26 календарних дні за відпрацьований робочий рік.
- Щорічна основна відпустка надається працівникам тривалістю не менше як 26 робочих дні за відпрацьований робочий рік.

80. Які обмеження загальної тривалості щорічної основної та додаткової відпустки?

- Не може перевищувати 60 календарних днів.
- Не може перевищувати 59 календарних днів.

➤ Не може перевищувати 56 календарних днів.

81. Чи передбачає трудове законодавство можливість грошової компенсації за невикористані дні відпустки?

- Ні.
- Так, в будь-якому випадку в кінці календарного року.
- Лише у разі звільнення працівника йому виплачується грошова компенсація за всі невикористані ним дні щорічної відпустки.

82. Чи є вірним твердження "Дні тимчасової непрацездатності працівника, засвідченої у встановленому порядку, а також відпустки у зв'язку з вагітністю та пологами, до щорічних відпусток не включаються"?

- Так.
- Ні.

83. Серед наведеного переліку оберіть методи забезпечення трудової дисципліни:

- Заохочення.
- Переконавання.
- Виховання.
- Примус.

84. Який орган затверджує правила внутрішнього трудового розпорядку?

- Трудовий колектив.
- Власник або уповноважений ним органом.
- Пофспілка.
- Орган законодавчої влади.

85. Серед наведеного оберіть види дисциплінарної відповідальності:

- Загальна.
- Спеціальна.
- Індивідуальна.
- Колективна.

86. Хто може бути суб'єктом дисциплінарного проступку?

- Працівник.
- Власник.
- Трудовий колектив.

87. Серед наведених негативних наслідків оберіть ті, що є дисциплінарними стягненнями:

- Догана.
- Суворі догани.
- Звільнення.
- Позбавлення премії.

88. Серед наведених суб'єктів оберіть тих, хто уповноважений вирішувати індивідуальні трудові спори:

- Комісія по трудових спорах.
- Районний суд.
- Господарський суд.
- Профспілка.
- Власник або уповноважений ним орган.

89. Які категорії трудових спорів можуть бути предметом розгляду судом без попереднього їх розгляду комісією по трудових спорах?

- Спори про звільнення.
- Спори про відшкодування працівниками матеріальної шкоди, заподіяної підприємству, установі, організації.
- Спори про відмову у прийнятті на роботу працівників, запрошених на роботу в порядку переведення з іншого підприємства, установи, організації.
- Всі категорії трудових спорів.

90. Які галузі права передбачають відповідальність за трудове правопорушення?

- Трудове право.
- Адміністративне право.
- Цивільне право.
- Кримінальне право.
- Всі зазначені галузі права.

91. Чи є вірним твердження, що протягом строку дії дисциплінарного стягнення заходи заохочення до працівника не застосовуються?

- Так.
- Ні.

92. Який строк позовної давності встановлений для індивідуальних трудових спорів (оберіть одну відповідь)?

- Один місяць.
- Три місяці.
- В залежності від предмету спору.

93. Чи підлягає рішення комісії по трудових спорах примусовому виконанню?

- Так.
- Ні.
- Рішення комісії по трудових спорах є підставою для звернення до суду.

94. Чи є вірним твердження, що дисциплінарне стягнення не може бути накладене пізніше шести місяців з дня вчинення проступку?

- Так.
- Ні.

95. Чи є вірним твердження, що дисциплінарне стягнення застосовується не пізніше одного місяця з дня його виявлення?

- Так.
- Ні.

96. Чи є вірним твердження, що цивільно-правовий договір та трудовий договір можна ототожнювати?

- Так.
- Ні.

97. Чи є вірним твердження, що трудовий договір та трудовий контракт можна ототожнювати?

- Так.
- Ні.

98. В яких випадках не допускається звільнення працівника з ініціативи власника?

- При тимчасовій непрацездатності працівника.
- Під час перебування у відпустці.
- Матері з двома дітьми.

99. Чи є вірним твердження, що загальна тривалість відпусток за рік не може перевищувати 59 календарних днів?

- Так.
- Ні.

100. Який максимальний строк відпустки без збереження заробітної плати за згодою сторін за сімейними обставинами?

- 10 календарних днів на рік.
- 15 календарних днів на рік.
- 20 календарних днів на рік.

101. Із запропонованих методів правового регулювання оберіть ті, що притаманні сімейному праву:

- Метод імперативності.
- Метод диспозитивності.
- Метод заборон.
- Метод дозволів.
- Метод приписів.

102. Який метод сімейного права діє при укладення шлюбного договору?

- Метод імперативності.
- Метод диспозитивності.
- Метод заборон.
- Метод дозволів.
- Метод приписів.

103. Який метод сімейного права діє при укладенні договору про сплату аліментів?

- Метод імперативності.
- Метод диспозитивності.
- Метод заборон.
- Метод дозволів.
- Метод приписів.

104. Які відносини переважають в сімейному праві?

- Особисті немайнові.
- Майнові.

105. Серед наведеного оберіть функції сімейного права:

- Регулятивна.
- Охоронна.
- Виховна.
- Стимулююча.

106. Серед наведеного оберіть ті елементи, що входять до системи сімейного права:

- Загальна частина.
- Спеціальна частина.
- Особлива частина.
- Специфічна частина.

107. Який з наведених нормативно-правових актів є основним джерелом сучасного сімейного права?

- Кодекс України про шлюб та сім'ю.
- Шлюбний кодекс України.
- Сімейний кодекс України.
- Цивільний кодекс України.
- Закон України "Про сім'ю".

108. Із поданих елементів оберіть ті, що входять до складу сімейних правовідносин:

- Суб'єкт.
- Об'єкт.
- Зміст.
- Підстави виникнення, зміни та припинення.

109. Встановіть правильну послідовність нормативно-правових актів по мірі зменшення їх юридичної сили:

- Закон України "Про охорону дитинства".
- Конституція України.
- Постанова Кабінету Міністрів від 28 серпня 2003 р. № 1377 "Про затвердження Порядку ведення обліку дітей, які можуть бути усиновлені, осіб, які бажають усиновити дитину, та здійснення нагляду за дотриманням прав дітей після усиновлення".
- Наказ Державного комітету України у справах сім'ї та молоді, Міністерства охорони здоров'я України, Міністерства освіти України, Міністерства праці та соціальної політики України від 26 травня 1999 року № 34/166/131/88 "Про затвердження Правил опіки та піклування".

110. Які можливості включаються до змісту суб'єктивного сімейного права:

- Право на свої дії.
- Право на чужі дії.
- Право за звернення до суду.
- Право на захист.
- Право на самозахист.

111. Які галузі права передбачають захист сімейних прав?

- Трудове право.
- Адміністративне право.
- Цивільне право.
- Сімейне право.
- Кримінальне право.
- Всі зазначені галузі права.

112. З наведеного оберіть елементи, які включаються до складу правопорушення

- Протиправна поведінка.
- Шкода.
- Причинний зв'язок між протиправною поведінкою і шкодою.
- Вина.

113. Із поданих визначень оберіть те, що відображає суть поняття «місце проживання»:

- Адміністративно-територіальна одиниця, на території якої особа проживає строком понад шість місяців на рік.
- Адміністративно-територіальна одиниця, на території якої особа проживає строком менше шести місяців на рік.
- Адміністративно-територіальна одиниця, на території якої особа проживає постійно, переважно або тимчасово.

114. Із поданих ознак оберіть ті, що притаманні особистим немайновим правам фізичної особи:

- Особистий характер.
- Не мають майнового змісту.
- Безстроковий характер.
- Не відчужуються.
- Абсолютний характер правовідносин.

115. Які особисті немайнові суспільні відносини не регулює сімейне законодавство?

- Між дідом, бабою (прадідом, прабабою) і внуками (правнуками).
- Між мачухою, вітчимом і падчеркою, пасинком.
- Між братами, сестрами.
- Між тітками та племінниками.

116. Чи є вірним твердження, що опікун дитини повинен бути її родичем?

- Так.
- Ні.

117. Встановіть відповідність між віком дитини та обсягом її прав:

1. До 10 років		1. Місце проживання визначається дитиною самостійно
2. 10-14 років		2. Місце проживання дитини визначається за згодою батьків
3. Більше 14 років		3. Місце проживання дитини за спільною згодою батьків та самої дитини

118. Які обставини беруться до уваги під час вирішення спору щодо місця проживання малолітньої дитини?

- Ставлення батьків до виконання своїх батьківських обов'язків.
- Особиста прихильність дитини до кожного з них.
- Вік дитини.
- Стан її здоров'я.

119. Які з наведених суб'єктів уповноважені розглядати спори щодо участі у вихованні дитини того з батьків, хто проживає окремо від неї?

- Орган опіки та піклування.
- Суд.
- Навчальний заклад.
- Медичний заклад, де перебуває дитина.

120. Із поданого переліку оберіть ті, що є підставою для позбавлення батьківських прав:

- Батьки не забрали дитину з пологового будинку або з іншого закладу охорони здоров'я без поважної причини і протягом шести місяців не виявляли щодо неї батьківського піклування.
- Батьки ухиляються від виконання своїх обов'язків по вихованню дитини.
- Батьки ухиляються від виконання своїх обов'язків по утриманню дитини.
- Батьки жорстоко поведуться з дитиною.
- Батьки є хронічними алкоголіками або наркоманами.
- Батьки вдаються до будь-яких видів експлуатації дитини, примушують її до жебракування та бродяжництва.
- Батьки засуджені за вчинення умисного кримінального правопорушення щодо дитини.
- Батьки засуджені за вчинення умисного кримінального правопорушення щодо особи.

121. Із поданого переліку оберіть тих суб'єктів, що можуть бути позивачами у справі про позбавлення батьківських прав:

- Один з батьків.
- Опікун (піклувальник).
- Особа, в сім'ї якої проживає дитина.
- Заклад охорони здоров'я.
- Навчальний заклад.
- Орган опіки та піклування.
- Прокурор.
- Дитина.
- Дитина, яка досягла 14 років.
- Родичі до 3 ступеня споріднення.

122. Який суб'єкт уповноважений вирішувати питання про позбавлення батьківських прав?

- Орган опіки та піклування.
- Суд.
- Прокурор.

123. Із поданого переліку оберіть ті, що є правовим наслідком позбавлення батьківських прав:

- Особа, позбавлена батьківських прав, звільняється від обов'язку щодо виховання дитини.
- Особа, позбавлена батьківських прав, звільняється від обов'язку утримувати дитину.
- Особа, позбавлена батьківських прав, не може бути усиновлювачем.
- Прізвище дитини змінюється.

124. Чи є вірним твердження, що санкція позбавлення батьківських прав є безповоротною?

- Так.
- Ні.

125. Чи є вірним твердження, що відібрання дитини від батьків без позбавлення батьківських прав є безповоротною санкцією?

- Так.
- Ні.

126. З якого віку дитина самостійно визначає місце свого проживання, якщо батьки проживають окремо?

- 3 7 років.
- 3 10 років.
- 3 14 років.
- 3 18 років.

127. Які органи уповноважені вирішувати спір щодо місця проживання малолітньої особи?

- Орган опіки та піклування.
- Навчальний заклад.
- Суд.
- Прокурор.

128. У якому віці дитина повинна бути вислухана при питанні її усиновлення?

- У віці з 7 років.
- У віці з 10 років.
- У віці з 14 років
- У віці, коли вона може висловити свою думку.

129. Яка вікова межа встановлена для малолітньої дитини?

- До 10 років.
- До 14 років.
- До 16 років.

130. Яка вікова межа встановлена для неповнолітньої дитини?

- До 14 років.
- Від 14 до 18 років.
- До 18 років.

131. Серед наведених способів оберіть, що стосуються влаштування дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування:

- Усиновлення.
- Опіка та піклування.
- Патронат над дітьми.
- Прийомна сім'я.
- Дитячий будинок сімейного типу.
- Передання дитини родичам.

132. Яка з наведених груп належить до дітей-сиріт?

- Дитина, у якої померли або загинули батьки.
- Дитина, яка залишилася без піклування батьків у зв'язку з позбавленням їх батьківських прав.
- Дитина, яка залишилась без батьківського піклування у зв'язку з визнанням батьків безвісно відсутніми або недієздатними.
- Дитина, яка залишилась без батьківського піклування у зв'язку оголошенням батьків померлими.

133. Які вікові межі встановлені для особи усиновлювача?

- Не молодша вісімнадцяти років.
- Не молодша двадцяти одного року.
- Не молодша двадцяти п'яти років.

- Законодавство не встановлює обмежень.

134. Які вікові межі встановлені для особи опікуна (піклувальника)?

- Не молодша вісімнадцяти років.
- Не молодша двадцяти одного року.
- Не молодша двадцяти п'яти років.
- Законодавство не встановлює обмежень.

135. Які з наведених обставин не вимагають отримання згоди батьків на усиновлення їх дитини?

- Батьки невідомі.
- Батьки визнані безвісно відсутніми.
- Батьки визнані недієздатними.
- Батьки позбавлені батьківських прав щодо дитини, яка усиновлюється.
- Батьки вчинили кримінальне правопорушення щодо дитини.

136. Чи відповідає дійсності той факт, що дитина може бути усиновлена тільки після досягнення двомісячного віку.

- Так.
- Ні.

137. До компетенції якого органу належить вирішення питання усиновлення?

- Органу опіки та піклування.
- Навчального закладу.
- Суду.
- Прокурора.

138. До правових наслідків усиновлення належать:

- Припинення особистих немайнових відносин між батьками та особою, що усиновлюється.
- Припинення майнових відносин між батьками та особою, що усиновлюється.
- Змінюється прізвище ім'я, по батькові дитини.
- Дитина втрачає право на відшкодування шкоди у зв'язку з втратою годувальника, які вона мала до усиновлення.

139. Над дітьми якого віку встановлюється опіка?

- До 14 років.
- Від 14 до 18 років.
- До 18 років.

140. Над дітьми якого віку встановлюється піклування?

- До 14 років.
- Від 14 до 18 років.
- До 18 років.

141. До компетенції якого органу належить встановлення опіки (піклування)? Оберіть одну відповідь.

- Виключно органу опіки та піклування.
- Виключно суду.
- Органу опіки та піклування або суду.

142. Які з наведених обставин належать до умови договору патронату?

- Дитина має бути неповнолітньою і такою, яка залишилася без батьківського піклування.
- Дитина повинна дати згоду на перехід у сім'ю патронатного вихователя (якщо вона досягла такого віку, що може її висловити).
- За виконання своїх обов'язків патронатний вихователь отримує плату, розмір якої визначається за його домовленістю з органом опіки та піклування.
- Патронатний вихователь повинен бути родичем дитини.

143. Які з наведених галузей законодавства, регулюють відносини опіки та піклування:

- Цивільне.
- Сімейне.
- Адміністративне.
- Цивільне процесуальне.
- Господарсько-процесуальне.
- Кримінальне.

144. Які існують обмеження щодо кількості дітей, які може взяти прийомна сім'я?

- Три дитини.
- Чотири дитини.
- П'ять дітей.

145. Які мінімальні обмеження щодо кількості дітей, які може взяти дитячий будинок сімейного типу?

- Не менше трьох дітей.
- Не менше чотирьох дітей.
- Не менше п'яти дітей.

146. Які суспільні відносини не регулюються Сімейним кодексом України?

- Між двоюрідними братами та сестрами.
- Між тіткою та племінником.
- Між вітчимою та падчеркою.
- Між бабою та внуком.

147. Які суспільні відносини регулює Сімейний кодекс України?

- Між подружжям.
- Між батьками та дітьми.
- Між усиновлювачами та усиновленими.
- Між двоюрідними братами та сестрами.
- Між тіткою, дядьком та племінницею.

148. Які є форми захисту порушених і оспорюваних сімейних прав?

- Судова форма захисту.
- Адміністративна форма захисту.
- Самозахист.
- Цивільна форма захисту.

149. Які галузі права здійснюють захист прав дитини?

- Сімейне.
- Цивільне.
- Адміністративне.
- Кримінальне.

150. Чи є вірним твердження, що особисті немайнові права батьків та дітей мають строковий характер?

- Так.
- Ні.

151. Правом інтелектуальної власності вважають:

- гарантію створення належних умов для творчої праці;
- захист законом результатів інтелектуальної діяльності в науковій літературній, художній та промисловій сферах;
- гарантії на обов'язкове отримання матеріальної винагороди.

152. Право на винахід надає змогу авторам:

- використовувати продукти своєї творчості у різних, в тому числі, антигуманних цілях;
- проводити розробку, створення та вдосконалення своїх творів;
- дозволяти або забороняти протягом певного часу використання продуктів інтелектуальної власності.

153. Патенти в першу чергу слугують інтересам:

- державних установ;
- авторів;
- політичних партій.

154. Об'єктами патентування можуть бути:

- офіційні документи органів державної влади;
- художні і літературні твори;
- результати науково-технічної творчості;
- розклади руху транспортних засобів.

155. Для визнання особи автором винаходу беруться до уваги:

- участь у створенні;
- вік від 18 років;
- громадянство України.

156. Реєстрація твору може бути здійснена в:

- Українському центрі інноватики та патентно-інформаційних послуг;
- Державній службі інтелектуальної власності.

157. Суб'єктами права на промисловий зразок вважають:

- авторів промислового зразка;
- працівників патентних бюро;
- службовців правоохоронних та судових органів.

158. Об'єктами винаходу можуть бути визнані:

- комп'ютерні програми;
- наукова теорія;
- продукт або спосіб.

159. Об'єктами промислового зразка можуть бути:

- конструктивне виконання пристрою;
- проекти споруд та будинків;
- конструктивні рішення, що визначають зовнішній вигляд виробу.

160. Винаходом можуть бути визнані:

- будь-яке технологічне або технічне рішення;
- конструктивні рішення, що є предметом самостійної творчої роботи авторів;
- технологічне або технічне рішення, що відповідають критеріям новизни, винахідницькому рівню та промислової придатності.

161. Промисловим зразком може бути визнаний:

- результат творчої діяльності людини в галузі художнього конструювання;
- зразок обладнання, розроблений для промислових потреб;
- промислові вироби, що виготовляються для експорту.

162. Знаками для товарів та послуг прийнято іменувати:

- знак, за яким товари й послуги одних осіб (фізичних або юридичних) відрізняються від товарів та послуг інших осіб;
- табличку з технічними параметрами промислової продукції;
- етикетку на товарі.

163. Ліцензія - це:

- продаж новітніх технологій за кордон;
- випуск промислових виробів патентованого зразка в інших країнах;
- дозвіл власника патенту, який видається іншій особі для використання на певних умовах.

164. Виключна ліцензія – це:

- передача права на використання винаходу ліцензіату з збереженням за собою права на використання винаходу, включаючи право передачі ліцензії іншим особам;
- передача права на використання винаходу ліцензіату в повному обсязі на визначеній території на обумовлений строк;
- передача права на використання винаходу усім зацікавленим особам без обмежень.

165. Ліцензійні платежі бувають наступних типів:

- одноразовий, частковий та багаторазовий;
- роялті, паушальний та комбінований;
- мінімальний, надлишковий та роялті.

166. Ліцензіар – це:

- юридична чи фізична особа, яка набула права використання за певних умов об'єктів права інтелектуальної власності;
- власник патенту;
- Державна служба інтелектуальної власності.

167. Неюрисдикційна форма захисту полягає у:

- поверненні своїх прав шляхом самозахисту будь-якими засобами;
- самозахисті прав у рамках закону;
- письмовому зверненні до Державної служби інтелектуальної власності.

168. Права на географічне зазначення набуваються:

- отримання патенту;
- нанесення знака копірайта на товар;
- отримання свідоцтва;
- публікації про перше використання об'єкту у певному географічному місці.

169. Для отримання прав на промисловий зразок:

- достатньо нанести на товар знак копірайта;
- необхідно подати документи на отримання свідоцтва на промисловий зразок;
- необхідно подати документи для отримання патенту на промисловий зразок.

170. Патентну інформацію можна отримати:

- в будь-якій бібліотеці;
- в міжнародному патентному відомстві;
- в центрах патентної інформації та документації.

171. Твори, які не є об'єктами авторського права:

- комп'ютерні програми;
- державні символи і знаки;
- переклади.

172. До майнових прав інтелектуальної власності на твір відносять:

- право на використання твору;
- право на авторство;
- право на передачу примірнику твору іншим особам.

173. Автор має право на:

- знак для товарів і послуг;
- дозволяти чи забороняти переклад твору;
- повідомлення про новини дня або інші факти, що мають звичайної прес-інформації;

174. Позначення © використовується для інформування про права інтелектуальної власності на:

- об'єкт авторського права;
- винахід;
- торговельну марку;

175. Позначення ® використовується для інформування про права інтелектуальної власності на:

- об'єкт авторського права;
- промисловий зразок;
- торговельну марку;

176. Згідно з Цивільним кодексом України майнові права інтелектуальної власності, що створений у зв'язку з виконанням трудового договору належать:

- роботодавцю;
- працівникові, що створив цей об'єкт;
- працівникові і роботодавцю спільно, якщо інше не передбачено договором;

177. Об'єктами авторського права є:

- торговельні марки;
- промислові зразки;
- музичні твори;

178. Авторське право виникає:

- після реєстрації твору;
- з моменту створення твору;
- з моменту обговорення ідеї твору;

179. Твір – це результат творчої діяльності людини:

- Так;
- Ні;

180. Твори народної творчості є об'єктами авторського права:

- Так;
- Ні;

181. Реєстрація твору для набуття авторських прав:

- є обов'язковою;
- не є обов'язковою, оскільки авторські права виникають з моменту створення твору;

182. Редакційна стаття – це стаття в періодичному (у тому числі електронному) виданні, опублікована без зазначення автора:

- Так;
- Ні;

183. Авторська винагорода – це гонорар, що виплачується згідно умов у авторському договорі між автором і користувачем:

- Так;
- Ні;

184. Засобами доказування незаконного використання твору з метою одержання прибутку є (відмітити декілька):

- Свідчення сторін;
- Свідчення свідків;
- Речові докази;
- Документи;

185. Чи охороняє авторське право імена та назви?

- Так;
- Ні, але окремі імена можуть охоронятися відповідно до закону про торговельні марки;

186. Чи може вчитель або викладач копіювати матеріали інших авторів для проведення навчальних занять?

- Так, але із зазначенням посилань;
- Ні, категорично забороняється;

187. Чи є порушення авторських прав злочином, якщо правопорушник не заробив на цьому грошей?

- Так, за нормами міжнародного й українського права не вимагається, щоб були фактичні прибутки в результаті незаконних дій;
- Ні, якщо не було прибутків, то порушення авторського права не вважається таким;

188. Якщо хтось порушив чийсь авторські права, то що можна зробити (відмітити декілька)?

- Подати позов до суду;
- Звернутися до правоохоронних органів;
- Звернутися до порушника з вимогою припинити порушення;
- Звернутися до патентного відомства.

189. Назвіть строк дії патенту на винахід:

- 10 років;

- 15 років;
- 20 років;

190. Назвіть строк майнових авторських прав в Україні:

- 50 років;
- протягом життя автора і 70 років після його смерті;
- 20 років з дати публікації твору;

191. Назвіть строк майнових суміжних прав в Україні:

- 50 років з моменту виконання, запису твору або виходу в ефір;
- протягом життя автора і 70 років після його смерті;
- 20 років;

192. Якщо вчитель написав власний твір з педагогіки у свій вільний час, чи зобов'язаний він інформувати про це керівника навчального закладу.

- Ні, це не обов'язково, оскільки написання цього твору не входить у службові обов'язки вчителя.
- Так, оскільки твір стосується виду діяльності вчителя.

193. Що означає депонування твору?

- Вилучення твору з господарського обігу;
- Надання примірника твору до бібліотеки;
- Передача примірника твору або рукопису до вповноваженого органу;

194. Коли об'єкт права інтелектуальної власності переходить у суспільне надбання?

- У разі вичерпання визначеного законом терміну майнових дій авторських прав;
- У разі завершення строку авторського договору;
- Через 100 років;

195. Що є авторський видавничий договір?

- Договір про передачу авторських майнових прав;
- Договір про передання прав на видання та розповсюдження будь-яких творів, які можуть бути зафіксовані на папері;
- Договір про створення твору;

196. Який закон визначає основоположні засади функціонування освіти в цілому?

- Закон України «Про науково-технічну діяльність»
- Закон України «Про освіту»
- Закон України «Про загальну середню освіту»

197. На що спрямована державна політика у сфері освіти?

- створення нових сучасних навчальних закладів;
- соціально-економічний і культурний розвиток суспільства;
- розширення управлінських кадрів в освіті з метою посилення контролю;

198. Які нормативно-правові акти регулюють діяльність музичних шкіл (обрати декілька)?

- Закон України «Про позашкільну освіту»
- Закон України «Про освіту»
- Закон України «Про загальну середню освіту»
- Закон України «Про дошкільну освіту»

199. Чи є повна загальна середня освіта в Україні обов'язковою?

- Ні, за бажанням батьків;
- Так, згідно законодавства повна загальна середня освіта в Україні є обов'язковою і може отримуватися у різних типах навчальних закладів

200. Ким призначаються керівники навчальних закладів комунальної форми власності?

- Центральним органом виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері освіти;
- Відповідними галузевими центральними органами виконавчої влади;
- Відповідними обласними, міськими, районними органами управління освітою за попереднім погодженням з місцевими органами виконавчої влади та органами місцевого самоврядування;

201. Яким законом визначаються права вищого навчального закладу, що визначають зміст його автономії, і не можуть бути обмежені іншими законами та нормативно-правовими актами?

- Конституцією України
- Законом України «Про освіту»
- Законом України «Про загальну середню освіту»
- Законом України «Про вищу освіту»
- Законом України «Про дошкільну освіту»
- Законом України «Про позашкільну освіту»

202. Більшість шкіл фінансується через централізовану бухгалтерію районного управління освітою.

- Ні
- Так;

203. Які принципи покладені в основу автономії вищого навчального закладу?

- самостійність, незалежність і відповідальність;
- відкритість; самостійність; свобода;

204. Що означає термін «тимчасово вільні бюджетні кошти» для вищого або професійно-технічного навчального закладу?

- кошти навчального закладу, які надійшли з державного бюджету;
- кошти навчального закладу, які отримані ним за надання в установленому порядку платних послуг;

205. Що дає студентам автономія ВНЗ (відмітити декілька)?

- Розбудова партнерських стосунків між керівництвом університету та студентством;
- Можливість впливати на суму стипендії;
- Надання широких повноважень органам студентського самоврядування;
- Не дає особливих переваг;

206. Що дає викладачам автономія вищого навчального закладу?

- Впорядкування стосунків між засновником, керівником та колективом вищого навчального закладу;
- Розширення можливостей академічних свобод;
- Посилення контролю за діяльністю керівництва, вплив на кадрові призначення;
- Зменшення навантаження.

207. Чи надає право принцип автономії вищого навчального закладу здійснювати освітню діяльність без ліцензії?
- Так, вищий навчальний заклад може надавати освіту без ліцензії;
 - Ні, згідно закону вищий навчальний заклад повинен перед початком освітньої діяльності отримати ліцензії;
208. Який рівень вищої освіти помилковий та не відноситься до рівнів вищої освіти, зазначених у нормі Закону України «Про вищу освіту»:
- початковий рівень (короткий цикл) вищої освіти;
 - перший (бакалаврський) рівень;
 - другий (магістерський) рівень;
 - третій (освітньо-науковий) рівень;
 - науково-технічний рівень;
 - науковий рівень.
209. Згідно Закону України «Про вищу освіту» компетентність - це:
- динамічна комбінація знань, вмінь і практичних навичок, способів мислення, професійних, світоглядних і громадянських якостей, морально-етичних цінностей, яка визначає здатність особи успішно здійснювати професійну та подальшу навчальну діяльність і є результатом навчання на певному рівні вищої освіти;
 - сукупність знань, умінь, навичок, інших компетентностей, набутих особою у процесі навчання за певною освітньо-професійною, освітньо-науковою програмою, які можна ідентифікувати, кількісно оцінити та виміряти;
210. Згідно Закону України «Про вищу освіту» спеціальність – це:
- система освітніх компонентів на відповідному рівні вищої освіти, якими повинен оволодіти здобувач відповідного ступеня вищої освіти;
 - складова галузі знань, за якою здійснюється професійна підготовка;
211. Розпорядником Єдиної державної електронної бази з питань освіти є центральний орган виконавчої влади у сфері освіти і науки – Міністерство освіти і науки України?
- Так;
 - Ні;
212. Яким підзаконним актом регулюється функціонування Єдиної державної електронної бази з питань освіти?
- Наказом Міністерства освіти і науки України, зареєстрованим в Міністерстві юстиції України;
 - Положенням про Єдину державну електронну базу з питань освіти, яке розробляється Міністерством освіти і науки України і затверджується Кабінетом Міністрів України.
213. Єдина державна електронна база з питань освіти включає в себе (відмітити декілька):
- Реєстр вищих навчальних закладів;
 - Реєстр документів про вищу освіту;
 - Реєстр сертифікатів зовнішнього незалежного оцінювання;
214. Загальноосвітній навчальний заклад - навчальний заклад, що забезпечує реалізацію права громадян на загальну середню освіту?
- Так;
 - Ні;

215. Який тип навчальних закладів помилково включений до нижченаведеного списку і не відноситься згідно Закону України «Про загальну середню освіту» до системи загальної середньої освіти?
- школа I-III ступенів;
 - гімназія (гімназія-інтернат) - навчальний заклад II-III ступенів з поглибленим вивченням окремих предметів відповідно до профілю;
 - музична школа;
 - спеціалізована школа (школа-інтернат) I-III ступенів з поглибленим вивченням окремих предметів та курсів;
216. Хто згідно з Законом України «Про загальну середню освіту» приймає рішення про створення, реорганізацію та ліквідацію загальноосвітніх навчальних закладів, заснованих на приватній формі власності?
- Міністерство освіти і науки України;
 - Засновник (власник) приватного загальноосвітнього навчального закладу;
 - Місцеві органи виконавчої влади;
 - Орган місцевого самоврядування;
217. Хто згідно з Законом України «Про загальну середню освіту» приймає рішення про створення загальноосвітніх навчальних закладів, заснованих на комунальній формі власності?
- Міністерство освіти і науки України;
 - Місцеві органи виконавчої влади або органи місцевого самоврядування;
218. Чи можуть згідно з Законом України «Про загальну середню освіту» релігійні організації бути засновниками загальноосвітніх навчальних закладів?
- Так;
 - Ні;
219. Із поданого переліку оберіть типи навчальних закладів, які відносяться до системи дошкільної освіти відповідно до Закону України «Про дошкільну освіту»:
- ясла для дітей віком від двох місяців до трьох років;
 - ліцей;
 - будинок дитини;
 - навчально-реабілітаційний центр;
220. Базовий компонент дошкільної освіти – це державний стандарт, що містить норми і положення, які визначають державні вимоги до рівня розвиненості та вихованості дитини дошкільного віку, а також умови, за яких вони можуть бути досягнуті?
- Так;
 - Ні;
221. Хто розробляє Базовий компонент дошкільної освіти?
- Міністерство освіти і науки України;
 - Національна академія педагогічних наук України;
 - Міністерство освіти і науки України спільно з Національною академією педагогічних наук України;

222. З наведеного переліку оберіть учасників навчально-виховного процесу в дошкільному навчальному закладі:
- діти дошкільного віку, вихованці;
 - батьки або особи, які їх замінюють;
 - музичні керівники;
 - бібліотекарі;
223. Позначте з наведеного списку які права має дитина у дошкільному навчальному закладі відповідно до Закону України «Про дошкільну освіту»?
- безоплатну дошкільну освіту у державних і комунальних дошкільних навчальних закладах;
 - безпечні та нешкідливі для здоров'я умови утримання, розвитку, виховання і навчання;
 - захист від будь-якої інформації, пропаганди та агітації, що завдає шкоди її здоров'ю, моральному та духовному розвитку;
 - безоплатне медичне обслуговування у державних і комунальних дошкільних навчальних закладах;
 - захист від будь-яких форм експлуатації та дій, які шкодять здоров'ю дитини, а також від фізичного та психологічного насильства, приниження її гідності;
 - здоровий спосіб життя.
224. Чи забов'язані батьки або особи, які їх замінюють, забезпечувати умови для здобуття дітьми старшого дошкільного віку дошкільної освіти за будь-якою формою?
- Ні;
 - Так;
225. Чи забов'язані перед законом батьки або особи, які їх замінюють, забезпечувати умови для здобуття дітьми старшого дошкільного віку дошкільної освіти за будь-якою формою?
- Так;
 - Ні.
226. Батьки дітей дошкільного віку згідно із Законом України «Про дошкільну освіту»:
- Мають право вибирати дошкільний навчальний заклад та форму здобуття дитиною дошкільної освіти;
 - Не мають право обирати дошкільний навчальний заклад, повинні віддавати дитину тільки у своєму районі.
227. Згідно із Законом України «Про дошкільну освіту» постійно дбати про фізичне здоров'я, психічний стан дітей, створювати належні умови для розвитку їх природних задатків, нахилів та здібностей забов'язані:
- Батьки або особи, які їх замінюють;
 - Дошкільні навчальні заклади;
 - Держава.
228. Педагогічні працівники загальноосвітніх навчальних закладів згідно законодавства:
- Мають право на вільний вибір форм, методів, засобів навчання, виявлення педагогічної ініціативи;
 - Повинні чітко виконувати вказівки керівника і дотримуватися інструкцій, як навчати учнів;
229. Педагогічні працівники мають право на індивідуальну педагогічну діяльність з дошкільної освіти за наявності:
- Педагогічної освіти, відповідної ліцензії;

- Педагогічної освіти;
230. Педагогічні і науково-педагогічні працівники згідно законодавства мають право:
- Брати участь у громадському самоврядуванні;
 - Користуватися продовженою оплачуваною відпусткою;
 - Індивідуальну педагогічну діяльність;
231. Вчитель загальноосвітнього навчального закладу згідно з законодавством:
- Забов'язан настановленням і особистим прикладом утверджувати повагу до принципів загальнолюдської моралі;
 - Забов'язан якісно вчити учнів. За моральне виховання учнів (вихованців) відповідає керівник навчального закладу.
232. Центральний орган виконавчої влади, що забезпечує формування державної політики у сфері освіти:
- формує програми розвитку позашкільної освіти;
 - проводить державну атестацію позашкільних навчальних закладів незалежно від типів і форм власності;
233. Місцеві органи виконавчої влади та органи місцевого самоврядування в межах їх компетенції:
- забезпечують збереження і зміцнення матеріально-технічної бази позашкільних навчальних закладів, розвиток їх мережі, ефективне використання закріплених за ними земельних ділянок;
 - розробляє нормативно-правові акти стосовно визначення соціальних гарантій педагогічним працівникам, спеціалістам позашкільних навчальних закладів незалежно від підпорядкування, типів і форм власності;
234. Центральний орган виконавчої влади, що забезпечує формування державної політики у сфері освіти:
- створюють умови для одержання громадянами дошкільної освіти;
 - організують наукове, програмно-методичне, кадрове, матеріальне забезпечення діяльності педагогічних працівників у сфері дошкільної освіти, їх підготовку, перепідготовку, підвищення кваліфікації та атестацію;
 - визначає порядок атестації педагогічних працівників системи дошкільної освіти;
235. Місцеві органи виконавчої влади та органи місцевого самоврядування в межах їх компетенції:
- затверджує типові переліки обов'язкового навчального та іншого обладнання (в тому числі корекційного), навчально-методичних та навчально-наочних посібників, підручників, художньої та іншої літератури;
 - здійснює міжнародне співробітництво у встановленому законодавством порядку;
 - забезпечують реалізацію державної політики у сфері загальної середньої освіти на відповідній території;
236. За місцем реалізації права на академічну мобільність вона поділяється на:
- внутрішню академічну мобільність;

- європейську академічну мобільність;
 - євразійську академічну мобільність;
 - обласну академічну мобільність;
 - міжнародну академічну мобільність;
237. Внутрішня академічна мобільність – це:
- академічна мобільність, право на яку реалізується вітчизняними учасниками освітнього процесу у вищих навчальних закладах (наукових установах) — партнерах українських навчальних закладів, які є іноземними учасниками освітнього процесу, розташованими в Україні;
 - академічна мобільність, право на яку реалізується вітчизняними учасниками освітнього процесу у вищих навчальних закладах (наукових установах) — партнерах в межах України;
238. Міжнародна академічна мобільність – це:
- академічна мобільність, право на яку реалізується вітчизняними учасниками освітнього процесу у вищих навчальних закладах (наукових установах) — партнерах поза межами України, а також іноземними учасниками освітнього процесу у вітчизняних вищих навчальних закладах (наукових установах);
 - академічна мобільність, право на яку реалізується іноземними учасниками освітнього процесу у вищих навчальних закладах (наукових установах) в межах України;
239. Позначте форми академічної мобільності для учасників освітнього процесу, що здобувають освітні ступені молодшого бакалавра, бакалавра, магістра у вітчизняних вищих навчальних закладах:
- навчання за програмами академічної мобільності;
 - викладацька робота;
 - підвищення кваліфікації.
 - мовне стажування;
 - наукове стажування;
240. Особи, що уклали договори про навчання за програмою академічної мобільності:
- не відраховуються із складу здобувачів вищої освіти на період реалізації права на академічну мобільність та обліковуються в Єдиній державній електронній базі з питань освіти;
 - тимчасово відраховуються із складу здобувачів вищої освіти на період реалізації права на академічну мобільність.

Рекомендована література:

I – Нормативно-правові акти:

1. Конституція України від 28 червня 1996 року // Відомості Верховної Ради України. - 1996. - № 30. - Ст. 141.
2. Закон України від 1 грудня 1998 року "Про наукову і науково-технічну діяльність" // Відомості Верховної Ради України, 1999, № 2-3 (21.01.99), ст. 20

3. Закон України від 23 травня 1991 року "Про освіту" // Відомості Верховної Ради УРСР. – 1991. - № 34. - Ст. 451.
4. Закон України від 10 лютого 1998 року "Про професійно-технічну освіту" // Відомості Верховної Ради України. – 1998. - № 32. - Ст. 215.
5. Закон України від 13 травня 1999 року "Про загальну середню освіту" // Відомості Верховної Ради України. – 1999. - № 28. - Ст. 230.
6. Закон України від 22 червня 2000 року "Про позашкільну освіту" // Відомості Верховної Ради України. – 2000. - № 46. - Ст. 393.
7. Закон України від 11 липня 2001 року "Про дошкільну освіту" // Відомості Верховної Ради України. – 2001. - № 49. - Ст. 259.
8. Закон України від 1 липня 2014 року "Про вищу освіту" // Офіційний вісник України. – 2014. - № 63. - Ст. 1728.
9. Закон України від 13 грудня 1991 року "Про наукову і науково-технічну діяльність" // Відомості Верховної Ради України. – 1992. - № 12. - Ст. 165.
10. Закон України від 23.12.1993 №3792 – XII «Про авторське право і суміжні права» (зі змінами і доповненнями).
11. Закон України від 15.12.1993 №3687 – XII «Про охорону прав на винаходи і корисні моделі» (зі змінами і доповненнями).
12. Закон України від 15.12.1993 №3688 – XII «Про охорону прав на промислові зразки» (зі змінами і доповненнями).
13. Закон України від 15.12.93 № 3689-XII «Про охорону прав на знаки для товарів і послуг» (зі змінами і доповненнями).
14. Указ Президента України від 25 квітня 2013 року № 240 "Питання Міністерства освіти і науки України" // Офіційний вісник України. – 2013. - № 34. - Ст. 1206.
15. Указ Президента України від 25 червня 2013 р. "Про Національну стратегію розвитку освіти в Україні на період до 2021 року" // Офіційний вісник України. – 2013. - № 50. - Ст. 1783.
16. Указ Президента України від 17 квітня 2002 року № 347 "Про Національну доктрину розвитку освіти" // Офіційний вісник України. – 2002. - № 16. - Ст. 860.
17. Постанова Кабінету Міністрів України від 17 травня 2002 р. № 647 (зі змінами). «Про затвердження Положення про державного інспектора з питань інтелектуальної власності».
18. Постанова Кабінету Міністрів України від 3 листопада 1993 року № 896 "Про Державну національну програму "Освіта" ("Україна ХХІ століття").
19. Постанова Кабінету Міністрів України від 27 серпня 2010 року № 796 "Про затвердження переліку платних послуг, які можуть надаватися навчальними закладами, іншими установами та закладами системи освіти, що належать до державної і комунальної форми власності" // Офіційний вісник України. – 2010. - № 67. - Ст. 2410.
20. Постанова Кабінету Міністрів України від 6 травня 2001 року № 433 "Про затвердження переліку типів позашкільних навчальних закладів і Положення про позашкільний навчальний заклад" // Офіційний вісник України. – 2001. - № 20. - Ст. 847.
21. Постанова Кабінету Міністрів України від 12 березня 2003 року № 305 "Про затвердження Положення про дошкільний навчальний заклад" // Офіційний вісник України. – 2003. - № 11. - Ст. 476.
22. Постанова Кабінету Міністрів України від 27 серпня 2010 року № 778 "Про затвердження Положення про загальноосвітній навчальний заклад" // Офіційний вісник України. – 2010. - № 65. - Ст. 2291.
23. Постанова Кабінету Міністрів України від 8 серпня 2007 року № 1019 "Про ліцензування діяльності з надання освітніх послуг" // Офіційний вісник України. – 2007. - № 60. - Ст. 2379.

24. Постанова Кабінету Міністрів України від 13 липня 2011 року № 752 "Про створення Єдиної державної електронної бази з питань освіти" // Офіційний вісник України. – 2011. - № 55. - Ст. 2191.
25. Бернська конвенція про охорону літературних і художніх творів від 09.09.1886 р.
26. Договір ВОІВ про авторське право: Прийнятий Дипломатичною конференцією від 20.12.1996 (Договір ВОІВ у сфері INTERNET).
27. Паризька конвенція про охорону промислової власності від 20 березня 1883 року // Офіц. вид.– К.: Видавничий дім "Ін Юре", 2004. – 30 с.
28. Мадридська угода про міжнародну реєстрацію знаків від 14 квітня 1991 року: Протокол про Мадридську угоду про міжнародну реєстрацію знаків, прийнятий в Мадриді 28 червня 1989 року від 14 квітня 1991 року // Офіц. вид.– К.: Видавничий дім "Ін Юре", 2004. – 38 с.
29. Гаазький Акт Гаазької угоди про міжнародну реєстрацію промислових зразків прийнятий 28 листопада 1960 р. в Гаазі
- 30.

II – Основні джерела:

1. Алексеев С.С. Теория государства и права. – М.: Норма, 2008. – 457 с.
2. Базилевич В.Д. Интеллектуальная собственность: Підручник.- К.: Знання, 2006.
3. Білоус А.О. Державно-правове забезпечення розвитку системи вищої освіти в Україні : сучасний стан і перспективи / А.О. Білоус, О.А. Автенюк [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://archive.nbuv.gov.ua/portal/soc_gum/nptaup/2011_1/pdf_files/141-145.pdf
4. Буслов Е. В. Законодательная база управления образовательным учреждением: функциональная полнота и пути совершенствования / Е. В. Буслов // Право и образование. – 2006. – № 1. – С. 41–47.
5. Валеев Р. Г. Освітнє право України : навч. посібник. – Луганськ, 2011. – 287 с.
6. Владыкина Т. А. К проблеме образовательного права /Т. А. Владыкина // Рос. юрид. журн. – 2001. – № 4. – С. 25–34.
7. Грабовський В.А. Державно-громадське управління загальною середньою освітою на районному рівні : дис... канд. наук з держ. упр.: 25.00.02. – К., 2006. – 233 с.
8. Гурин С.В. Формирование правовой компетентности будущего учителя в учебно-воспитательном процессе вуза: автореф. дисс. на соискание учен. степени канд. пед. наук: спец. 13.00.01 „Общая педагогика и история педагогики” / С.В.Гурин. – Мурманск, 2004. – 23 с.
9. Дахно І.І. Право інтелектуальної власності: Навч.посіб.-2-ге вид.-К.: Центр навчальної літератури, 2006.
10. Дрожжина Т.В. Юридичний довідник керівника школи/ Т.В. Дрожжина – Х.: Вид. група "Основа", 2011. – 240 с.
11. Жаров В.О. Право інтелектуальної власності в системі права України. – К.: Ін-т інтел. власн. і права, 2006. – 108 с.
12. Жаров В.О. Захист права інтелектуальної власності в Україні. Навчальний посібник. – К.: Ін-т інтел. власн. і права, 2006. – 88 с.
13. Дроб'язко В.С., Дроб'язко Р. В. Право інтелектуальної власності: навч.посібник. – К: Юрінком Інтер, 2004. –512 с.
14. Загородній С.А. Договір про професійну підготовку у вищому навчальному закладі / С.А. Загородній // Автореф. дис. канд. юрид. наук: 12.00.03. – Харківський нац. ун-тет внутр. справ. - Харків, 2007.- 20 с.
15. Евдокимова В. В. Правовые акты в сфере образования: понятия и черты / В. В. Евдокимова // Право и государство. – 2008. – № 1. – С. 28–31.
16. Ильичев И. Е. Правовой статус педагогических работников / И. Е. Ильичев, А. Ю. Лазарев // Право и образование. – 2001. – № 1.

17. Кирилловых А. А. Имущественные права образовательных учреждений / А. А. Кирилловых // Право и образование. – 2008. – № 7. – С. 32–37.
18. Князева А. Г. К вопросу о систематизации законодательства об образовании / А. Г. Князева // Право и политика. – 2007. – № 5. – С. 76–80.
19. Козієвська О.І. Законодавче і нормативно-правове забезпечення вищої та післядипломної освіти в Україні [Електронний ресурс] / О.І. Козієвська. – Режим доступу: http://kno.rada.gov.ua/komosviti/control/uk/publish/article.jsessionid=57C14AF8C76302423E218373C9E590E8?art_id=53708&cat_id=44731
20. Котюк В.О. Основы держави і права. Навчальний посібник.-3-тє вид., доп. і перероб.- К.: Атіка, 2001.- 432 с.
21. Куров С.В. Образование и гражданское право. Учебное пособие. М, 2004. - 123 с.
22. Миннигулова Д. Б. Проблемы понятия и структуры образовательного права / Д. Б. Миннигулова // Право и образование. – 2009. – № 4. – С. 21–28.
23. Мікульонок І.О. Основы інтелектуальної власності.: Навч. посіб.-К.: Політехніка: Ліра – К, 2005.
24. Образовательное законодательство: теоретические и практические проблемы. Общая часть / Шкатулла В.И.; Под ред.: Кудрявцев Ю.А. - М.: Изд-во Исслед. центра пробл. качества подготовки специалистов, 1997. - 164 с.
25. Освітнє право : конспект лекцій / [авт. кол.: В. В. Астахов, К. В. Астахова (мол.), О. Л. Войно-Данчишина та ін.] ; за заг. ред. В. В. Астахова ; Нар. укр. акад. ; Міжнар. фонд «Відродження». – Х. : Вид-во НУА, 2011. – 144 с.
26. Олійник В.В. Формування правової компетентності керівників навчальних закладів у системі післядипломної педагогічної освіти: Дис... канд. пед. наук: 13.00.04 - 2008.- 246 с.
27. Панова О.А. Формирование правовой компетентности педагогов современной школы: диск. ... канд. пед. наук: 13.00.01 / Панова Ольга Анатольевна. – М., 2002. – 156 с.
28. Подберезський М.К. Правова культура майбутнього вчителя: Монографія / За ред. І.Ф.Прокопенка – Х.: „Основа”, 1997. – 220 с.
29. Правовая компетентность руководителя образовательного учреждения : Учеб.-практ. пособие / П. И. Лежнев, Е. А. Мигаль; Под ред. А. П. Притыко; Рост. обл. ин-т повышения квалификации и переподгот. работников образования, Ростов н/Д Изд-во Рост. обл. ин-та усовершенствования учителей, 1996. – 151 с.
30. Право промислової власності: винаходи, корисні моделі, промислові зразки. Навчальний посібник. - К.: Ін-т інтел. власн. і права, 2006. – 108 с.
31. Право інтелектуальної власності: Академічний курс: Підручник /За ред. О.А.Підпригори, О.Д.Святоцького .-2-е вид. - К.: Ін Юре, 2004.
32. Ракша Н.С. Адміністративно-правове забезпечення права громадян на освіту // Дис. на здобуття наук. ст. канд. юрид. наук. – Львів, 2007. -202 с.
33. Рожков А. И. Образовательные услуги как объект гражданских прав: проблемы правового определения / А. И. Рожков // Право и образование. – 2007. – № 7. – С. 11–18.
34. Скакун О. Ф. Теорія права і держави: Підручник. - К.: Алерта; КНТ. – 2009. - 520 с.
35. Суханов Е. А. О концепции Кодекса об образовании «самостоятельного» образовательного права / Е. А. Суханов // Юрид. образование и наука. – 2001. – № 3.
36. Сырых В. М. Введение в теорию образовательного права / В. М. Сырых. – М., 2002. – 340 с.
37. Сисоєва С.О. Вища освіта України : реалії сучасного розвитку / С.О. Сисоєва, Н.Г. Батченко / Міністерство освіти і науки, молоді та спорту України, Київський університет імені Бориса Грінченка, Національний університет біоресурсів та природокористування України – К. : ВД ЕКМО, 2011. – 344 с.

38. Тарусова Л.І. Правова грамотність керівників загальноосвітніх навчальних закладів // Підготовка керівника середнього закладу освіти: Навчальний посібник / За ред. Л.І.Даниленко. – К.: Міленіум, 2004. – С.103–113.
39. Твердова Т. В. Образовательное учреждение как субъект гражданского права / Т. В. Твердова // Право и образование. – 2005. – № 3 (май – июнь).
40. Толстых О.А. Педагогические условия формирования правовой информированности руководителей общеобразовательных учреждений (На примере рук. школ): автореф. дисс. на соискание учен. степени канд. пед. наук: спец. 13.00.01 „Общая педагогика и история педагогики” / О.А.Толстых. - Екатеринбург, 2002. – 22 с.
41. Управління освітою та шкільна автономія: погляд зі школи: аналітична доповідь / Заг. ред. Паращенко Л. І. – К.: “2UP”, 2013.-64 с.
42. Чернега О. А. Гражданско-правовые аспекты проекта Кодекса Российской Федерации об образовании: платные образовательные услуги / О. А. Чернега // Право и образование. – 2004. – № 4 (июль – авг.)
43. Чернега О. А. Некоторые гражданско-правовые аспекты проекта Кодекса РФ об образовании / О. А. Чернега // Право и образование. – 2004. – № 5.
44. Цыбулев П.Н. Оценка интеллектуальной собственности. Учебное пособие. – К.: Ин-т интел. собств. и права, 2006. – 192 с.
45. Шкатулла В. И. Образовательное право: Учебник для вузов. — М.: Издательство НОРМА (Издательская группа НОРМА—ИНФРА • М), 2001. — 688 с.
46. Федорова М.Ю. Нормативно-правовое обеспечение образования : учеб. по-сobie для студ. высш. пед. учеб. заведений /М.Ю. Федорова. — 2-е изд., стер. — М.: Издательский центр «Академия», 2009. — 192 с.
47. Ягофаров Д.А. Правовое регулирование системы образования. - М: Московский педагогический государственный университет, 2004. – 211 с.

III – Интернет-ресурси:

1. Державна інспекція навчальних закладів України [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://www.dinz.gov.ua>
2. Законодавство України [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://zakon.rada.gov.ua>.
3. Національна бібліотека України імені В. І. Вернадського [Електронний ресурс] — Режим доступу: <http://www.nbuv.gov.ua>.
4. Міністерство освіти і науки України [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://www.mon.gov.ua>.
5. Департамент освіти і науки, молоді та спорту виконавчого органу Київської міської ради (Київської міської державної адміністрації) [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://www.guon.kiev.ua>.
7. Єдиний державний реєстр судових рішень [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://www.reyestr.court.gov.ua>.
8. Державна служба інтелектуальної власності [Електронний ресурс] – Режим доступу: (http://sips.gov.ua/ua/authors_rights.html).
9. Постанова Кабінету Міністрів України від 12 серпня 2-15 р. № 579 «Про затвердження Положення про порядок реалізації права на академічну мобільність», [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://www.kmu.gov.ua/control/uk/cardnpd?docid=248409199>

Навчально-методична карта дисципліни «Правові аспекти управління навчальним закладом»

Разом: 120 год., лекції – 8 год., семінарські заняття – 4 год, практичні заняття – 4 год.,

самостійна робота – 96 год., модульний контроль – 8 год.

Тиждень	I			II		
Модулі	Змістовий модуль I			Змістовий модуль II		
Назва модуля	ОСНОВИ ОСВІТНЬОГО ПРАВА			ОСНОВИ ТРУДОВОГО ТА СІМЕЙНОГО ПРАВА		
Кількість балів за модуль	56 балів			56 балів		
Лекції	1	2	3	4	5	6
Дати						
Теми лекцій	Місце освітнього права у системі права України	Роль приватного та публічного права у сфері освіти	Особливості юридичної відповідальності у сфері освіти	Трудовий договір	Робочий час і час відпочинку	Особисті немайнові права та обов'язки батьків і дітей
Теми семінарське і практичних занять	Аналіз практичних ситуацій з освітнього права	Роль приватного та публічного права у сфері освіти	Аналіз практичних ситуацій з юридичної відповідальності у сфері освіти	Трудовий договір	Робочий час та час відпочинку	Аналіз практичних ситуацій з питань особистих немайнових прав і обов'язків батьків та дітей
Самостійна робота	5 балів			5 балів		
Види поточного контролю	Модульна контрольна робота 1 (25 балів)			Модульна контрольна робота 2 (25 балів)		

Тиждень	IV		V	V	VI	
Модулі	Змістовий модуль III			Змістовий модуль IV		
Назва модуля	ПРАВОВА ОХОРОНА ТВОРЧОЇ, ІНТЕЛЕКТУАЛЬНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ УЧАСНИКІВ ОСВІТНЬОГО ПРОЦЕСУ			НОРМАТИВНО-ПРАВОВЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ У ГАЛУЗІ ОСВІТИ		
Кількість балів за модуль	56 балів			56 балів		
Лекції	1	2	3	4	5	6
Дати						
Теми лекцій	Система правової охорони інтелектуальної власності	Набуття та здійснення прав на результати творчої інтелектуальної діяльності	Захист прав інтелектуальної власності	Структура освітнього законодавства. Рамковий закон - ЗУ «Про освіту», основні положення в умовах реформування	Нормативно-правове забезпечення вищої та професійно-технічної освіти	Нормативно-правове забезпечення дошкільної, середньої, позашкільної освіти
Теми семінарське і практичних занять	Об'єкти і права інтелектуальної власності. Особливості охорони прав на результати творчої діяльності неповнолітніх осіб. Вільне використання творів	Особливості набуття прав та розпорядження правами на результати творчої інтелектуальної діяльності	Захист прав на результати творчої інтелектуальної діяльності	Автономія навчального закладу – вимога часу. Нормативно-правове регулювання в умовах реформування	Нормативно-правове забезпечення академічної мобільності	Завдання, функції органів управління навчальними закладами. Порівняння повноважень управління освітою органів управління навчальними закладами на різних адміністративно-територіальних рівнях. Права та обов'язки педагогічних і науково-педагогічних працівників. Аналіз практичних ситуацій
Самостійна робота	5 балів			5 балів		

Види поточного контролю	Модульна контрольна робота 1 (25 балів)	Модульна контрольна робота 2 (25 балів)
Загалом	224	
	Коефіцієнт приведення навчального рейтингу студентів у 100-бальну шкалу – 2,24	

